

Vilniaus universitetas
Komunikacijos fakultetas
Informacijos ir komunikacijos mokslų katedra

Vytautas Noreika,

Komunikacijos mokslų studijų programos studentas

Kabelinė ir palydovinė TV: socialinis ir technologinis aspektai

MAGISTRO DARBAS

Vadovas doc. A. Budrevičius

Vilnius, 2006

<i>Pildo bakalauro/ magistro baigiamojo darbo autorius</i>	
(bakalauro/ magistro baigiamojo darbo autoriaus vardas, pavardė) (bakalauro/ magistro baigiamojo darbo pavadinimas lietuvių kalba) (bakalauro/ magistro baigiamojo darbo pavadinimas anglų kalba)	
Patvirtinu, kad bakalauro/ magistro baigiamasis darbas parašytas savarankiškai, nepažeidžiant kitiems asmenims priklausančių autorių teisių, visas baigiamasis bakalauro/ magistro darbas ar jo dalis nebuvo panaudotas kitose aukštosiose mokyklose. (bakalauro/ magistro baigiamojo darbo autoriaus parašas)	
Sutinku, kad bakalauro/ magistro baigiamasis darbas būtų naudojamas neatlygintinai 5 metus Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto studijų procese. (bakalauro/ magistro baigiamojo darbo autoriaus parašas)	
<i>Pildo bakalauro/ magistro baigiamojo darbo vadovas</i>	
Bakalauro/ magistro baigiamąjį darbą ginti _____ (įrašyti – leidžiu arba neleidžiu) (data) (bakalauro/ magistro baigiamojo darbo vadovo parašas)	
<i>Pildo instituto/ katedros, kuriojančios studijų programą, reikalų tvarkytoja</i>	
Bakalauro/ magistro baigiamasis darbas įregistruotas (instituto/ katedros, kuriojančios studijų programą, pavadinimas) (data) (instituto/ katedros reikalų tvarkytojos parašas)	
<i>Pildo instituto/ katedros, kuriojančios studijų programą, vadovas</i>	
Recenzentu skiriu _____ (recenzento vardas, pavardė) (data) (instituto/ katedros vadovo parašas)	
<i>Pildo recenzentas</i>	
Darbą recenzuoti gavau. (data) (recenzento parašas)	

Noreika, Vytautas

No 65 Kabelinės televizijos Lietuvoje : magistro darbas / Vytautas Noreika ; mokslinis vadovas doc. A. Budrevičius ; Vilniaus universitetas. Komunikacijos fakultetas. Informacijos ir komunikacijos mokslų katedra. – Vilnius, 2006. – 69 lap. : lent. – Mašinr. – Santr. angl. – Bibliogr.: p. 47-51 (70 pavad.).

UDK 654 (621.39)

Kabelinė televizija, palydovinė televizija, programų paketo modelis

Magistro darbo objektas – Lietuvos kabelinių televizijų retransliuojamų programų paketai. Darbo tikslas – nustatyti kokių modelių naudojamas formuojant kabelinių televizijų programų paketus Lietuvoje. Pagrindiniai darbo uždaviniai: apžvelgti palydovinės televizijos, kaip pagrindinio programų šaltinio bei kabelinės televizijos konkurento, ypatybes ir programų paketus; ištirti kabelinės ir palydovinės televizijos programas pagal naudojamas kalbas bei palyginti su gyventojų mokamomis kalbomis; rasti teisinius apribojimus – kaip reguliuojamas programų retransliavimas, kokie yra licencijavimo ypatumai; ištirti kabelinės televizijos programas tematinio aspektu; rasti technologinius apribojimus programų paketo dydžiui bei išdėstymui.

Siekiant išspręsti iškeltus uždavinius buvo atlikta kokybinė programų paketų analizė ir palyginimas tarp skirtingų Lietuvos kabelinių televizijų įvairiais pjūviais. Darbo rezultatai leidžia teigti, kad Lietuvos kabelinės televizijos savo programų paketus formuoja iš palydovinės televizijos programų, atrinkdamos juos pagal tame Lietuvos regione mokamas užsienio kalbas. Taip pat žiūrima ar programą galima retransliuoti Lietuvoje – dažnai programų negalima retransliuoti, nes jų transliuotojai neturi išsiperkę atskirų laidų (dažniausiai filmų) autorių teisių Lietuvai. Aktualus ir tematinis filtras – populiariausios yra bendro pobūdžio programos, specializuotų programų skirtų žinioms, animacijai, muzikai, sportui būna po keletą pakete, erotinės tematikos programų yra vengiama. Parenkant programas didelę reikšmę vaidina ir finansinis-ekonominis filtras – vienos programos yra brangesnės nei kitos, o suma kurią abonentai gali išleisti yra ribota. Stambesniuose miestuose ji didesnė, mažesniuose mažesnė. Tam dažnai naudojami skirtingi programų paketai – brangios programos koduojamos ir jas gali žiūrėti tik didesni abonentinį mokestį mokantys ir įsigiję dekoderius žmonės. Ekonominis filtras šiame darbe ištyrinėtas gana ribotai, nes programų retransliavimo kainas dauguma kabelinių televizijų laiko komercine paslaptimi ir jų neskelbia. Vienos iš paskutinių yra pridamos nacionalinės programos, kurių retransliavimo reikalauja Visuomenės informavimo įstatymas. Technologinis filtras lemia kaip bus išdėstytos programos dažnių diapazone. Kol kas kabelinės dar nepritrūko laisvų dažnių, tačiau senesni televizoriai nesugeba išnaudoti pilno dažnio diapazono, todėl populiariausios bei nacionalinės programos

išdėstomos taip, kad juos galėtų matyti ir senų televizorių savininkai. Be to, programų išdėstymą įtakoja ir papildomos paslaugos – skaitmeninės televizijos transliacijos, interneto tiekimas, radijo programų retransliavimas, fiksuoto ryšio telefonijos paslauga.

Magistro darbo didžiąją dalį sudaro Lietuvos kabelinių televizijų programų paketų tyrimas. Jis gali būti naudingas komunikacijos mokslininkams, dėstytojams, studentams, kabelinių televizijų operatoriams, juos reguliuojančioms institucijoms.

TURINYS

ĮVADAS.....	8
1. KABELINIŲ TELEVIZIJŲ APŽVALGA	11
1.1 Istorija.....	11
1.2 Technologija.....	11
1.3 Skaitmeninės televizijos technologija	13
1.4 Interneto paslaugos.....	14
2. PALYDOVINĖS TELEVIZIJOS ANALIZĖ	17
2.1 Apžvalga.....	17
2.2 Palydovų atranka pagal žiūrėjimą Lietuvoje	20
2.3 Atrinktų palydovų analizė pagal naudojamus technologijas	21
3. PROGRAMŲ PAKETO FORMAVIMO MODELIS IR JO TYRIMAS	23
3.1 Kaip televizijos veikia auditoriją.....	23
3.2 Programų paketo formavimo modelis	26
3.3. Televizijų vartojamų kalbų tyrimas.....	28
3.3.1 Lietuvos gyventojų mokamos užsienio kalbos.....	28
3.3.2 Palydovais retransliuojamų programų analizė pagal vartojamas kalbas	29
3.3.3 Kabelinių televizijų retransliuojamų programų analizė pagal vartojamas kalbas	32
3.4 Teisinis kabelinių televizijų reguliavimas	34
3.5 Programų tematika	38
3.6 Programų paketo kaina	41
3.7 Technologiniai programų retransliavimo ypatumai	42
IŠVADOS.....	45
BIBLIOGRAFINIŲ NUORODŲ SĄRAŠAS	47
PRIEDAI	52
1 priedas: Lietuvos kabelinių televizijų programose naudojamos kalbos pagal regionus	52
2 priedas: Lietuvos kabelinių televizijų programų tematika pagal regionus.....	55
3 priedas: Lietuvos kabelinių televizijų programų paketų kainos pagal regionus	58
4 priedas: televizijos kanalų dažniai.....	61
5 priedas: kabelinių televizijų teritorinis pasiskirstymas	64
CABLE AND SATELLITE TV: SOCIAL AND TECHNICAL ASPECTS.....	68

SAVOKŲ SĄRAŠAS

Darbe naudojamoms sąvokoms. Šiame darbe apibrėžiant sąvokas, remiausi Lietuvos respublikos teisės aktais, pagrįste Visuomenės informavimo įstatymu [37]. Pagrindinės darbe vartojamos sąvokos yra šios:

Abonentas – asmuo, kuris pagal sutartį su transliuotoju ar retransliuotoju priima televizijos ir (ar) radijo programas.

Antžeminė televizija – programų transliavimas ir (ar) retransliavimas antžemine analogine ar skaitmenine televizijos stotimi ar jų tinklu.

Antžeminis televizijos tinklas – elektroninių ryšių tinklas, kurį sudaro daugiau negu viena antžeminė analoginė ar skaitmeninė televizijos stotis ir kuris yra skirtas tai pačiai programai (programoms) transliuoti ir (ar) retransliuoti visuomenei.

Kabelinė televizija – programų transliavimas ir (ar) retransliavimas kabelinės televizijos tinklu.

Kabelinės televizijos tinklas – elektroninių ryšių tinklas, skirtas programoms transliuoti, retransliuoti, priimti, pakeisti jų kodavimo būdai ar elektromagnetinių virpesių parametrams ir perduoti jas kabelinėmis, laidinėmis skirstymo linijomis į galinius abonentų įrenginius.

Laida – atskira programos dalis, paprastai turinti pavadinimą, transliavimo laiką, autorius ir vedėjus.

Palydovinė televizija – programų transliavimas ir (ar) retransliavimas per dirbtinį Žemės palydovą (palydovus).

Programa – atskirų, savarankiškų savo turiniu, struktūra ir transliavimo laiku, garso ir vaizdo kūrinių (laidų, filmų, reklamos, anonsų, įvairių renginių transliacijų ir kt.) visuma, perduodama visuomenei, nepriklausomai nuo naudojamų techninių priemonių.

Radijo dažnis (kanalas) – radijo dažnių juosta, būtina bent vienai programai perduoti.

Retransliavimas – transliuotojų visuomenei transliuojamų užbaigtų programų ar jų dalių priėmimas ir nepakeistų perdavimas tuo pačiu metu, nepriklausomai nuo naudojamų techninių priemonių.

Retransliuotojas – retransliavimo licenciją turintis arba įstatymų nustatytais atvejais jos neturintis viešosios informacijos platintojas, kuris retransliuoja užbaigtas ir nepakeistas visuomenei transliuojamas programas arba atskiras jų dalis ir prisiima atsakomybę už tokio retransliavimo teisėtumą.

Transliavimas – programų rengimas ir jų pirminis perdavimas visuomenei visų rūšių antžeminiais siųstuvais, kabeliniais, palydoviniais ar bet kokiais kitais elektroninių ryšių tinklais. Transliavimas neapima tokių perdavimo paslaugų kaip telekopijos, elektroniniai duomenų bankai ar panašaus pobūdžio

paslaugos, kai atskiru kiekvieno paslaugos gavėjo prašymu yra pateikiama kokia nors informacija ar kitokie pranešimai.

Transliavimo, retransliavimo licencija – Lietuvos radijo ir televizijos komisijos išduotas rašytinis dokumentas, suteikiantis teisę jį turinčiam asmeniui verstis programų transliavimo, retransliavimo veikla nustatytoje teritorijoje ir nustatantis tokio transliavimo ir (ar) retransliavimo sąlygas.

Transliuotojas – transliavimo licenciją turintis arba įstatymų nustatytais atvejais jos neturintis asmuo, kuris prisiima redakcinę atsakomybę už transliuojamas programas, pats jas rengia ir perduoda visuomenei arba leidžia jas nepakeistas siųsti kitam asmeniui; *nacionalinio masto transliuotojas* – transliuotojas, kurio antžeminiu televizijos, radijo tinklu transliuojama programa yra priimama teritorijoje, kurioje gyvena daugiau negu 60 procentų Lietuvos gyventojų; *regioninio masto transliuotojas* – transliuotojas, kurio antžeminiu televizijos, radijo tinklu transliuojama programa yra priimama teritorijoje, kurioje gyvena mažiau negu 60 procentų Lietuvos gyventojų; *vietinis transliuotojas* – transliuotojas, kurio programa transliuojama viena radijo, televizijos stotimi.

IVADAS

Kabelinės televizijos, Lietuvoje atsiradusios tik 1989 metais, šiandien jau yra kasdienybė. Šiuo metu Lietuvoje jau yra 50 įmonių, teikiančių tokias paslaugas ir jos veikia beveik visuose Lietuvos miestuose, jų abonentų skaičius 2006 metų pradžioje siekė 295,5 tūkstančius, o rinkos dydis vertinamas 62,49 mln. litų. [53] Daug žmonių jas naudoja tiek pramogoms, tiek informacijai gauti. Nepaisant to, kad kabelinės televizijos pastaruoju metu gana dažnai atsiduria žiniasklaidos priemonių akiratyje, jos iki šiol tėra labai menkai ištirtos. Tiriant kabelines televizijas, negalima praleisti ir palydovinių televizijų. Tai yra pagrindinė kabelinių televizijų alternatyva, taip pat pagrindinis kabelinių televizijų retransliuojamų programų šaltinis. Tiesa, miestuose kabelinės televizijos yra populiarnesnės, nes yra kur kas pigesnės nei palydovinės. Tačiau jos teikia kur kas mažesnę programų pasirinkimą.

Kabelinė ir palydovinė televizija yra itin plati tema, todėl šiame darbe nagrinėsiu siauresnę temą – Lietuvos kabelinių televizijų programų paketų sudarymo problematiką, o palydovinė televizija bus tiriama kaip kabelinių televizijų programų šaltinis. Toks darbo temos pasirinkimas leis panagrinėti ir socialinius, ir technologinius kabelinių bei palydovinių televizijų aspektus.

Tyrimo objektas. Šio magistro darbo objektas yra Lietuvos kabelinių televizijų retransliuojamų analoginių programų paketai. Analoginiais paketais buvo apsiribota todėl, kad skaitmeninių programų transliacija Lietuvos kabelinių televizijų tinklais buvo pradėta tik 2006 metų pradžioje, todėl situacija itin greitai kinta, be to, ir skaitmeninės televizijos abonentų skaičius kol kas nėra didelis.

Tyrimo tikslai ir uždaviniai. Darbo tikslas – nustatyti koku modeliu naudojamosi formuojant kabelinių televizijų programų paketus Lietuvoje.

Norint tai padaryti reikia išspręsti kelis uždavinius:

1. ištirti palydovinės televizijos, kaip pagrindinio programų šaltinio bei kabelinės televizijos konkurento, ypatybes ir programų paketus
2. ištirti kabelinės ir palydovinės televizijos programas pagal naudojamas kalbas bei palyginti su gyventojų mokamomis kalbomis
3. ištirti kabelinių televizijų reguliavimą ir licencijavimą – tiek pačios kabelinės televizijos veiklos, tiek atskirų programų licenzijų įsigijimą
4. ištirti kabelinės televizijos programas tematinio aspektu
5. rasti technologinius apribojimus programų paketo dydžiui bei išdėstymui

Tyrimų metodika. Tiriant kabelinių televizijų retransliuojamų programų paketus bei formuojant šio darbo išvadas buvo naudojamosi sisteminiu, loginiu, lyginamuoju ir statistiniu metodais.

Sisteminio metodo panaudojimas yra būtinas, nes programų paketų formavimą lemia sudėtingos socialinė, technologinė, teisinė aplinkos, todėl be sisteminio požiūrio neįmanoma pasiekti šio darbo tikslų.

Loginis metodas yra būtinas bet kokiame moksliniame darbe, sprendžiant išsikeltus uždavinius ir formuojant išvadas.

Lyginamasis metodas naudojamas lyginant skirtingų televizijų retransliuojamų programų paketus, palydovines televizijas, socialinę aplinką lemiančią kabelinių televizijų veiklą.

Statistiniai metodai panaudojami siekiant apdoroti lyginamuoju metodu gautus rezultatus. Tam skaičiuojami koreliacijos koeficientai, kurie leidžia rasti priežastinius ryšius tarp programų paketų ir įvairių aplinkos faktorių. Koreliacija (arba koreliacijos koeficientas) tikimybių teorijoje ir statistikoje yra statistinio ryšio tarp kintamųjų stiprumo matas. Jeigu dviejų kintamųjų koreliacija lygi nuliui, tai tie kintamieji yra statistiškai nepriklausomi. Maksimalus koreliacijos koeficientas siekia 1 arba -1 (teigiama reikšmė rodo tiesioginį ryšį, neigiama atvirkštinį). Pati savaime koreliacija dar nerodo kad egzistuoja priežastingumas, ji rodo tik statistinį ryšį. Norint patvirtinti priežastingumą, reikia pasitelkti kitus metodus.[30]

Temos aktualumas. Darbo aktualumą demonstruoja pastaruoju metu kylančios diskusijos dėl kabelinių televizijų retransliuojamų programų – dėl programų kalbų, prorusiškos propagandos, pornografijos platinimo. Tokie straipsniai kaip kad N. Maliukevičiaus „Lietuva – Rusijos informacinė kolonija“ [41], „Kada filmus žiūrėsime originalo kalba?“ [27] rodo kad visuomenė domisi kabelinių televizijų veikla. Nemažai diskusijų sukėlė ir pornografijos transliavimas kabelinių televizijų tinklais. [4, 25] Aktuali problema ir Baltarusijos televizijos retransliavimo uždraudimas dėl joje transliuojamos antilietuviškos propagandos. [14, 15, 26, 28, 49, 66, 69, 70]

Temos mokslinis naujumas. Duomenų apie atliktus analogiškus tyrimus Lietuvoje gauti nepavyko. Paprastai tiriamos lietuviškos televizijos programos, o kabelinės televizijos paliekamos nuošalyje. Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto doktorantas N. Maliukevičius savo straipsnyje „Lietuva – Rusijos informacinė kolonija“ šiek tiek nagrinėja kabelines televizijas. Bet jis orientuojasi į prorusišką propagandą ir rusiškų programų daugėjimą.[41] Mano darbas yra skirtas nagrinėti kabelinių televizijų programų paketus, o propagandos problemą jis paliečia tik tiek, kiek tai siejasi su programų paketais.

Temos teorinė ir praktinė nauda Darbas gali būti naudingas komunikacijos mokslininkams, dėstytojams, studentams, kabelinių televizijų operatoriams, juos reguliuojančioms institucijoms.

Darbo struktūra. Magistrinio darbo struktūra atitinka išsikeltus uždavinius – pirmame skyriuje apžvelgiamos kabelinės televizijos Lietuvoje. Antrame skyriuje apžvelgiama palydovinė televizija. Trečiame skyriuje suformuojamas programų paketo formavimo modelis ir tiriama kaip jis atitinka realybę.

Šio skyriaus poskyriai analizuoja kiekvieną programų formavimo modelio etapą atskirai. Didžioji darbo dalis yra tiriamoji, atlikta paties autoriaus.

1. KABELINIŲ TELEVIZIJŲ APŽVALGA

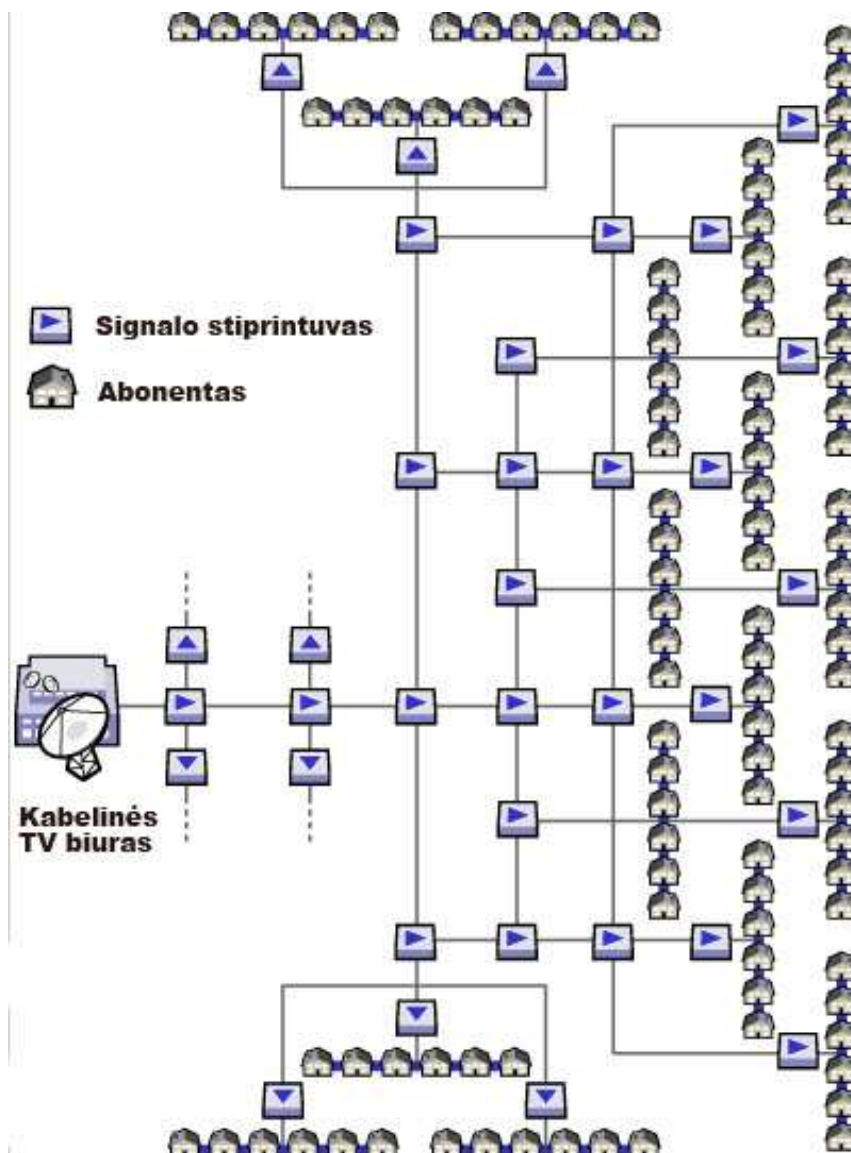
1.1 Istorija

Pirmosios kabelinės televizijos buvo įkurtos dėl prastų televizijos signalo priėmimo sąlygų. Ant aukštesnių pastatų būdavo iškeliamas antena, pajungiamas signalo stiprintuvas ir nuvedami kabeliai iki atskirų abonentų. Tokio tipo televizijos egzistavo ir Lietuvoje, kaip vadinamos kolektyvinės antenos daugiabučiuose. Anglijoje pirmoji komercinė kabelinė televizija buvo įkurta 1938 metais, JAV 1948 metais. Modernios kabelinės televizijos atsirado tik pradėjus transliuoti televiziją per palydovus, 1975 metais – tada sparčiai padaugėjo retransliuojamų programų ir kabelinių televizijų abonentų skaičius. Kabelinės televizijos gyvena iš abonentinio mokesčio, todėl jos gali transliuoti specializuotas bei lokalioms bendruomenėms skirtas programas, kurie įprastu atveju nesugebėtų išgyventi iš reklamos lėšų. [9]

Pirmoji kabelinė televizija Lietuvoje buvo „Balticum“, įsteigta 1989 metų rugpjūčio 4. [6] Netrukus ėmė steigtis ir kitos kabelinės televizijos. Tačiau šis procesas prasidėjo gerokai vėliau nei visame pasaulyje. Pradžioje kabelinės televizijos retransliuodavo programas nelegaliai, neturėdamos licencinių sutarčių. Pirmosios licencinės sutartys pradėtos pasirašinėti 1994 metais. Tais metais jau veikė 25 įmonės. 1995 metais buvo sukurta Lietuvos kabelinių televizijų asociacija, kuri atstovauja kabelinės televizijos operatorius valstybinėse institucijose, bendradarbiauja su kitų šalių asociacijomis, derasi dėl programų įsigijimo.[39]

1.2 Technologija

Kabelinė televizija radijo signalo perdavimui naudoja koaksialinį kabelį, o ne transliuoja jį oru. Paprasčiausios kabelinės televizijos visur naudoja koaksialinį kabelį. Tačiau šis būdas turi minusų – prastėja signalo kokybė, reikia daug stiprintuvų, negalima teikti interneto paslaugų. 1976 metais buvo pradėta naudoti optinį kabelį magistraliniams tinklams. Tai smarkiai pakėlė vaizdo kokybę, padidino patikimumą, leido pradėti teikti greito interneto ryšio paslaugą.[9]

1 pav. – kabelinės televizijos veikimo schema

Kabelinės televizijos yra populiarios miesto vietovėse, kur yra pakankamai didelis gyventojų tankumas ir ekonomiškai apsimoka vedžioti kabelius. Du trečdaliai Lietuvos kabelinių televizijų abonentių yra trijuose didžiausiuose Lietuvos miestuose – Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje. Kur gyventojų tankumas yra gana mažas naudojama mikrobangų televizija (Vilniuje tokia televizija yra Vilsat, Kaune – Mikrovisata). Paprastai kabelinės televizijos naudoja analoginį programų transliavimo būdą. Kabelinių televizijų programų paketai dažniausiai sudaromi iš privalomų retransliuoti nacionalinių programų bei laisvai operatoriaus pasirinktų palydovinių programų. Didesnės kabelinės televizijos dažnai turi ir savo programas, transliuojamas tik jų tinkle. Kabelinių televizijų naudojami dažniai yra standartiniai televiziniai, todėl joms nereikia jokių papildomų prietaisų prie televizoriaus, užtenka tiesiog prijungti

įvestą į namus koaksialinį kabelį į paprastą antenos lizdą. Tai yra nemažas kabelinės televizijos privalumas, tačiau tuo pačiu metu ir trūkumas – programų maksimalus skaičius yra labai ribotas. Lietuvoje paprastai kabelinės televizijos transliuoja apie 50 programų. Dauguma kabelinių televizijų taip pat teikia ir greito interneto paslaugą, kuris savo greičiu ir kokybe sėkmingai konkuruoja su telekomų naudojama DSL technologija. Kai kurios kabelinės televizijos teikia ir fiksuoto ryšio telefonijos paslaugą. Tam paprastai naudojami IP telefonai, o skambučiai tarp Lietuvos miestų, bei į užsienį perduodami internetu. Kadangi internetas yra sąlyginai nebrangus, šios technologijos leidžia teikti tarptautinius skambučius pigiau nei Telekomas. Tarpmiestiniai skambučiai teikiami vietinio skambučio į Telekomo tinklą tarifais, o vietiniai skambučiai kabelinės televizijos telefoninio tinklo viduje dažniausiai būna nemokami. [6, 9, 53]

1.3 Skaitmeninės televizijos technologija

Palydovinėje televizijoje pastebėtos skaitmeninių programų daugėjimo tendencijos turėtų greitai išryškėti ir kabelinėse televizijose. Seimo Informacinės visuomenės plėtros komiteto pirmininkė Irena Šiaulienė teigia, kad skaitmeninės televizijos transliacijos didžiausiuose Lietuvos miestuose gali būti pradėtos iki šių metų pabaigos (interviu buvo imtas 2006 metų pradžioje).[60] Kabelinėms televizijoms tai leistų vietoj dabar transliuojamų apie 50 programų, transliuoti apie 300. Kita vertus skaitmeninės televizijos transliacijos pareikalaus įsigyti priedus prie senų analoginių televizorių arba naujus skaitmeninius televizorius. Todėl pradžioje skaitmeninės televizijos programos bus transliuojami lygiagrečiai su analoginiais. Kai kurios kabelinės televizijos (Vinita, Balicum, Rygveda, S-Plus) jau pradėjo kai kurias programas transliuoti skaitmeniniu būdu, šalia analoginiu būdu transliuojamų programų. Situacija kinta labai greitai, vis daugiau kabelinių televizijų pradeda skaitmenines transliacijas. Manau iki 2006 metų pabaigos dauguma kabelinių televizijų jau transliuos dalį programų skaitmeniniu būdu. [62]

	DVB-S (palydovinė)	DVB-C (kabelinė)	DVB-T (eterinė)
Moduliacija	QPSK	QAM (16; 64; 128; 256)	COFDM (QPSK, QAM (16, 64))
Dažnių juostos plotis	27; 36; 54 MHz	2; 4; 8 MHz	6; 7; 8 MHz

Maksimalus srautas	33.7 (2/3) – 44 (7/8) Mbps (36 MHz)	38.1 MBps (8 MHz kanale, 64 QAM)	31.67 MBps (64 QAM, 7/8)
---------------------------	---	-------------------------------------	-----------------------------

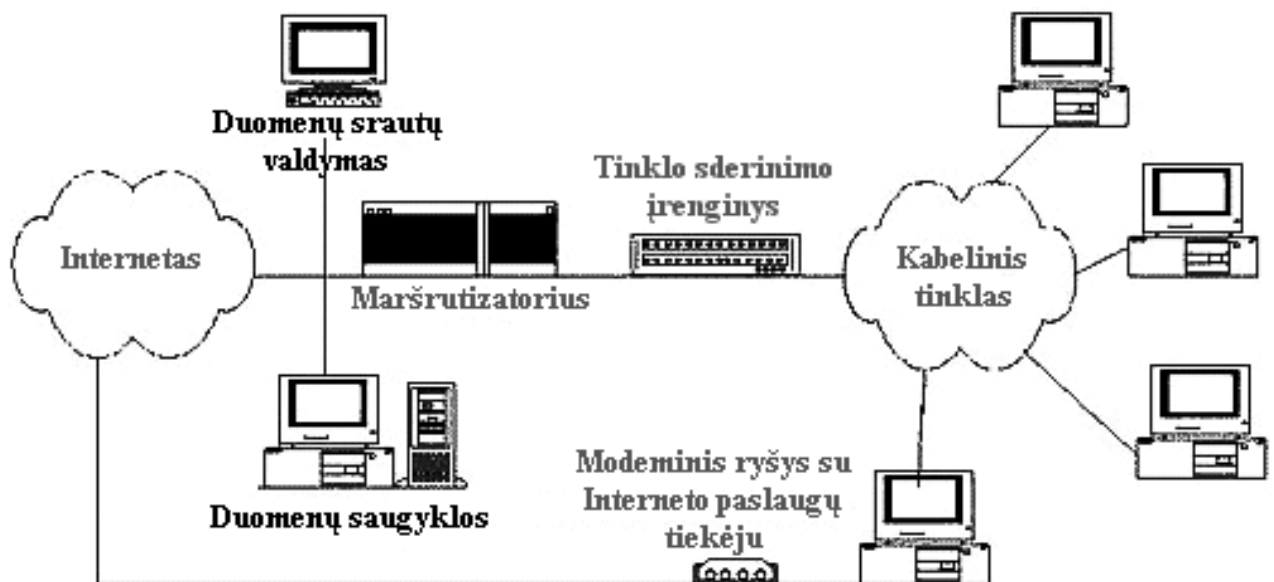
1 lentelė - DVB tipai

Skaitmeniniai televizijai retransliuoti yra naudojamas DVB-C (Digital Video Broadcasting - Cable) standartas (antžeminėms transliacijoms yra skirtas panašus DVB-T standartas – Digital Video Broadcasting - Terrestrial). Jis vaizdui koduoti naudoja MPEG-2 (Motion Pictures Experts Group) algoritmą. MPEG-2 standarto esmė - skaitmeninio vaizdo signalo optimizavimas. Pilnas televizijos signalas turi perteklinės informacijos, kuri techniškai gali būti pašalinta. Vaizdo kadrai kaupiami, o po to apdorojami. Taip vaizdą galima gana smarkiai suspausti. Tokiu būdu, MPEG-2 srautas - tai perduodamos informacijos paketų seka, kuriais perduodama vaizdo, garso ir kita informacija. Kadangi vaizdo signalas yra optimizuojamas, tai leidžia lyginant su analogine televizija sutaupyti dažnių juostą. Viename 8 MHz. Analoginės televizijos kanale, galima sutalpinti nuo 2 iki 16 skaitmeninės televizijos kanalų, priklausomai nuo transliavimo kokybės. Dažniausiai transliuojami 6 standartinės kokybės kanalai. DVB-C standartas taip pat palaiko ir HDTV bei AC3 dolby standartus, leidžiančius transliuoti didelės raiškos vaizdą bei 5.1 kanalų garsą. Tačiau Lietuvos kabelinės televizijos šių galimybių kol kas nepanaudoja. Pagrindinė kliūtis HDTV panaudojimui yra labai menkas HDTV televizorių paplitimas. Skaitmeninė kodavimas leidžia padaryti televiziją kur kas atsparesnę trukdžiams, todėl tokios pačios galios siųstuvai gali padengti iki 25% didesnę teritoriją. [40, 63]

1.4 Interneto paslaugos

Šiuo metu vis daugiau kabelinių televizijų nebeapsiriboja vien televizijos programų retransliavimu, ima retransliuoti ir radijo programas, kurti autorines laidas, tiekti internetą. Tai patvirtina ir rinkoje vykstantys įsigijimai – 2005 metų gruodžio mėnesį UAB „Vyginta“ teikianti kabelinės televizijos paslaugas įsigijo UAB „Duomenų tiltą“, kuris tiekia internetą Vilniaus mieste. [67] Ryšių reguliavimo tarnybos duomenimis šiuo metu interneto paslaugas teikia 34 iš 50 kabelinių televizijų.[53] Šiuo metu kabelinių televizijų teikiama interneto paslauga yra viena populiariausių alternatyvų Lietuvos telekomo siūlomai DSL paslaugai. Šių paslaugų techninės charakteristikos ir kainos yra gana panašios. Kitas konkurentas stambiuose miestuose yra LAN technologijos pagrindu internetą tiekiančios įmonės – tokios

kaip Skaineta, Satnet, Duomenų tiltas. Jos gali šalia interneto pasiūlyti ir greito vietinio tinklo paslaugą (10/100 mbps), tačiau tiesti Ethernet kabelius apsimoka tik ten kur gyventojų tankumas yra didelis (dažniausiai miegamuosiuose didelių miestų rajonuose užstatytuose daugiaaukščiais namais). Tuo tarpu kabelinės televizijos savo tinklus dažnai turi ir privačių namų rajonuose. [46]

2 pav. - bendroji kabelinio tinklo struktūra [46]

Internetui tiekti kabelinės televizijos tinklais yra naudojamas skaitmeninės televizijos standartas – DVB/DAVIC. Interneto paslaugoms teikti paprastai naudojamas vienas arba daugiau tradicinės analoginės televizijos kanalų dažnių. Šis standartas yra asinchroninis – tai yra informacijos parsisiuntimui yra naudojamas platesnis kanalas, nei kad išsiuntimui. Paprasčiausias technologijas naudojančios kabelinės televizijos naudoja koaksialinius kabelius, bei vienos krypties stiprintuvus. Tokia technologija nėra tinkama interneto tiekimui (tiksliau jis gali būti tiekiamas tik viena kryptimi, kaip kad palydovinio interneto atveju, o užklauskoms turi būti naudojamas kitas interneto ryšio tiekėjas. Tokia schema yra labai nepatogi, todėl Lietuvos kabelinės televizijos jos nenaudoja). Siekiant tiekti internetą reikia pakeisti vienpusius stiprintuvus dvipusiais. Tada silpną vietą lieka koaksialinis kabelis – esant daug abonentų jis riboja interneto greitį. Norint suteikti abonentams pakankamai didelį interneto ryšio greitį, reikia riboti vieną kanalą naudojančių abonentų skaičių. Taigi reikia arba naudoti daugiau kanalų interneto ryšiui, arba modernizuoti kabelinės televizijos tinklus atvedant optinius kabelius. Tada galima interneto signalus perduoti aukštesniais dažniais ir tik atskiruose namuose naudojant dažnių keitiklius juos transformuoti į įprastus kabeliniai televizijai dažnius. Tai leidžia vienu kabeliu perduoti kur kas didesnius informacijos

kiekius. Be to, optiniai kabeliai turi dar vieną privalumą – jais signalas be stiprintuvo nukeliauja kur kas didesnę atstumą (galima naudoti mažesnę kiekį stiprintuvų kurie yra nepatikimiausia grandis), nėra signalo iškraipymų dėl elektromagnetinių laukų poveikio (gerokai kokybiškesnis vaizdas televizoriaus ekranuose). [46]

Anksčiau viena didžiausių kabelinio interneto problemų buvo aukšta kabelinių modemų kaina. Tačiau šiuo metu įranga nupigo ir yra palyginama su kitų rūšių interneto įrangos kainomis. Be to, dauguma kabelinių televizijų suteikia kabelinį modemą nemokamai, jei pasirašoma ilgalaikė interneto tiekimo sutartis.

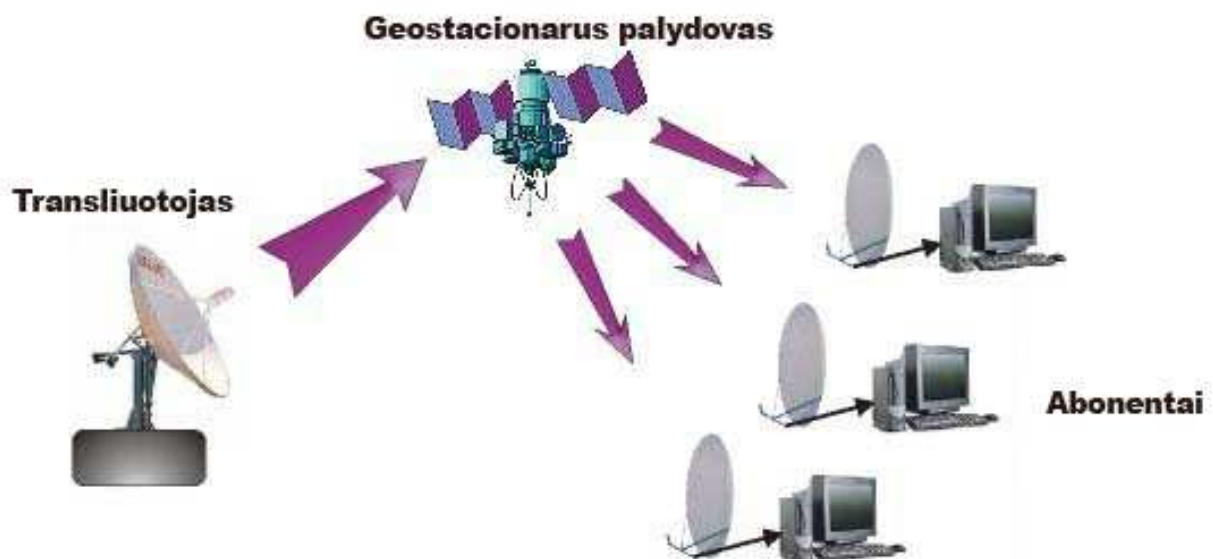

3 pav. - kabelinis modemas

2. PALYDOVINĖS TELEVIZIJOS ANALIZĖ

2.1 Apžvalga

Palydovinė televizija yra transliuojama geostacionariose orbitose esančiais palydovais (37.000 km virš žemės paviršiaus. Geostacionarių orbitų savybė yra ta, jog žemei sukantis, palydovas lieka toje pačioje vietoje žemės paviršiaus atžvilgiu, todėl nereikia koreguoti antenos padėties). Pirmasis televizinis palydovas buvo iškeltas 1973 metais Kanadoje. 2004 metais Europoje palydovinė TV buvo naudojama 21.4 % namų. Tokiose šalyse kaip kad Vokietija šis skaičius siekė beveik 40%, tuo tarpu kitose šalyse, kur paplitusi kabelinė televizija buvo gana žemas – Belgijoje, Olandijoje tesiekė 7%. [59]

4 pav. – palydovinės televizijos veikimo schema

Pradžioje palydovinės TV signalai buvo analoginiai, tačiau šiuo metu dažniausiai naudojamas skaitmeninis transliavimas (tam naudojamas MPEG-2 suspaudimas). Jo privalumai yra geresnė kokybė, bei didesnis programų skaičius telpantis į tą patį diapazoną (vietoj vienos analoginės programos galima transliuoti aštuonias skaitmenines). Palydovinės TV privalumai lyginant su kabeline TV:

- skaitmeninis formatas leidžia užtikrinti didesnę kokybę
- kur kas didesnis programų pasirinkimas – keli šimtai nekoduotų programų, antra tiek koduotų, radijo programai, internetas (vienpusis)
- galima naudotis net ir kaimo vietovėse kur nėra kabelinės TV tinklų

Trūkumai:

- palydovinė sistema yra brangesnė nei kabelinės TV įvedimas
- kiekvienam televizoriui reikia atskiro palydovinio imtuvo (jis yra brangiausia palydovinės sistemos dalis)
- internetas yra vienpusis – norint pasiųsti užklausą reikia turėti interneto ryšį

Palydovinės TV sistema susideda iš:

- antenos (jų būna įvairių dydžių nuo nedidelių 55 cm antenėlių iki 1.5 m ir didesnių. Nuo antenos dydžio priklauso matomų palydovų ir programų skaičius, priimamo signalo kokybė)
- vieno arba kelių konverterių
- antenos pozicionavimo sistemos (nebūtina)
- koaksialinių kabelio sujungiančio anteną konverterį su palydoviniu imtuvu
- palydovinio imtuvo (kiekvienam televizoriui, per kuri norima matyti palydovinę televiziją reikės atskiro imtuvo)

5 pav. - palydovinės TV sistema. Paveikslėlyje matoma palydovinė antena su konverteriu, bei palydovinis imtuvas su nuotolinio valdymo pultu.

Keli konverteriai arba antenos pozicionavimo sistema yra reikalingi jei norima naudotis kelias skirtingais palydovais. Kiekvienas iš šių variantų turi savų privalumų ir savų trūkumų. Kelių konverterių sistemos privalumai:

- per skirtingus televizorius vienu metu galima žiūrėti laidas iš skirtingų palydovų
- persijungimas prie kito palydovo įvyksta iškart, nereikia laukti kol bus persukta antena

Trūkumai:

- kadangi radijo bangos nevisai tiksliai fokusuojamos į konverterį, signalas yra silpnesnis ir dėl to gali reikėti didesnės antenos
- naudojamų palydovų skaičius ribotas konverterių skaičiumi

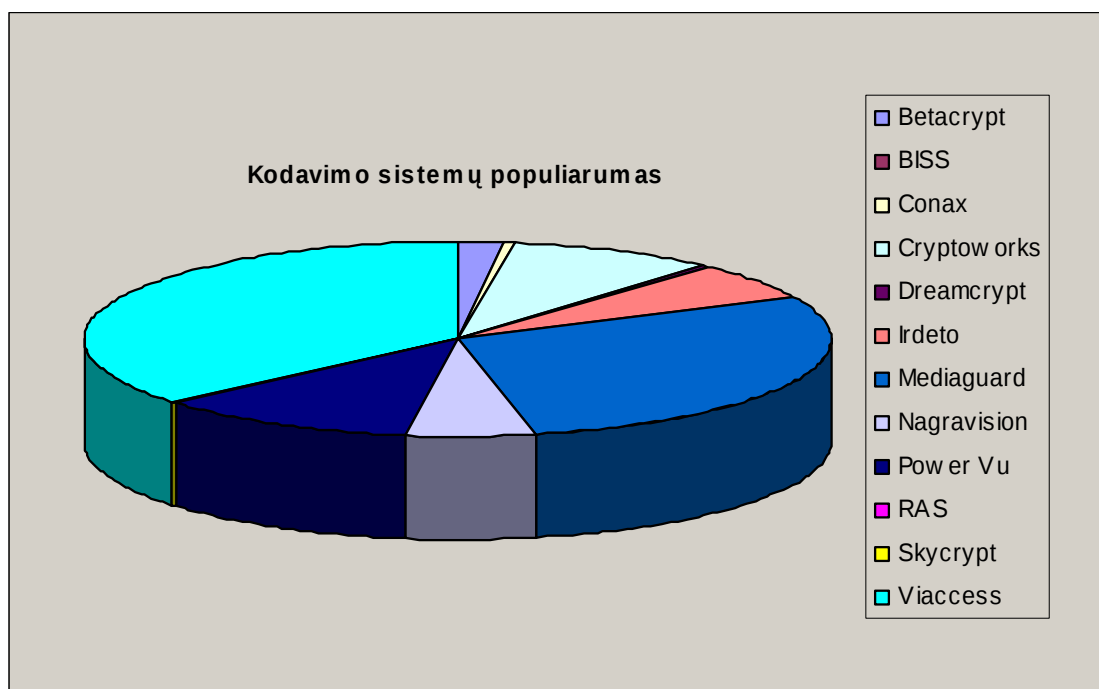
Antenos pozicionavimo sistemos privalumai:

- radijo bangos visada tiksliai sufokusuotos į konverterį, todėl galima naudoti mažesnę anteną
- galima naudoti daugiau palydovų

Trūkumai:

- vienu metu galima žiūrėti laidas tik iš vieno palydovo
- keičiant palydovą reikia palaukti kol bus persukta antena
- sistemoje yra judančių dalių, todėl didesnė gedimo ar išsiderinimo tikimybė. [59]

Siekiant apsaugoti nuo neteisėto naudojimo ir surinkti abonentinį mokestį dalis palydovinės TV programų yra koduojami (pvz. Hotbird palydove iš 864 televizijos programų nekodautos yra tik 282 [57]). Kodavimui naudojamos įvairios kodavimo sistemos – Viaaccess, Irdeto, Conax, Betacrypt, Seca, Nagravision, Mediaguard, Cryptoworks, Power vu .[56, 57, 58]

1 diagrama. – palydovuose naudojamų kodavimo sistemų populiarumas.[56, 57, 58]

Egzistuoja palydovinės TV plokštės ir kompiuteriams. Paties pigiausio palydovinio komplekto kompiuteriui kaina su vienu konverteriu tesiekia vos 500 litų (kaina be sumontavimo. Kad palydovinę anteną nukreipti į palydovą reikia žinių, todėl dažniausiai tenka patikėti sumontavimą profesionalams), komplekto televizoriui kaina kiek aukštesnė, nes reikalingas brangesnis palydovinis imtuvas, tačiau manau šiuo metu palydovinė TV jau yra prieinama daugumai Lietuvos gyventojų. [11] Pagrindinė problema išlieka kalbos barjeras, nes dauguma programų yra transliuojami užsienio kalbomis ir yra vos keletas lietuviškų programų bei šiek tiek daugiau lietuviškai titruojamų programų (pagrindė VIASAT paketo programos).

Palydovinė televizija yra pagrindinis kabelinės televizijos transliuojamų programų šaltinis. Kiti šaltiniai yra vietinės televizijos programos transliuojamos oru tame regione, taip pat pačių kabelinių televizijų sukurti programos. Dėl šios priežasties, norint suprasti kabelinių televizijų programų paketo formavimą, reikia išanalizuoti Lietuvoje populiarių palydovų programų įvairovę.

2.2 Palydovų atranka pagal žiūrėjimą Lietuvoje

Lietuvoje matomų palydovų skaičius yra gana nemažas. Išanalizuoti juos visus yra gana sudėtinga. Todėl aš nutariau atrinkti kelis daugiausiai Lietuvoje žiūrimus palydovus. Atrankai panaudojau UAB Erksa atliktą internetinę apklausą. Ši apklausa yra netikimybinė, joje dalyvavo 505 respondentai. Klausta buvo kurio palydovo programas respondentai dažniausiai žiūri. Rezultatai pateikiami lentelėje žemiau:

Kurio palydovo programas žiūrite dažniausiai?		
Palydovas	Atsakymai (vienetais)	Atsakymai (procentais)
Hotbird 13E	205	40.6 %
Astra 19,2E	110	21.8 %
Sirius 5E	79	15.6 %
Thor 1W	18	3.6 %
Amos 4W	17	3.4 %
Nežinau	17	3.4 %
Pas 4 72E	14	2.8 %
Express/Gorizont 53E	13	2.6 %
Kitų	13	2.6 %
Sesat 30E	8	1.6 %

Kurio palydovo programas žiūrite dažniausiai?		
Hispasat 30W	6	1.2 %
Intelsat 904 60E	5	1.0 %

2 lentelė. Dažniausiai Lietuvoje žiūrimi palydovai [17]

Kaip matome iš lentelės, dauguma (78 %) respondentų naudojami trimis palydovais – Hotbird, Astra ir Sirius. Šiais palydovais aš ir apsiribosiu savo tyrime. Manau šių palydovų populiarumą lemia didelis jų skaičius grupėje ir dėl didelis transliuojamų programų pasirinkimas, taip pat tas faktas kad tai yra senai transliuojantys palydovai, spėję jau išsikovoti populiarumą tarp palydovinės įrangos pardavėjų ir montuotojų. Ateityje manau turėtų išpopuliarėti ir Eutelsat palydovų grupė. [17]

2.3 Atrinktų palydovų analizė pagal naudojamas technologijas

Žemiau pateiktoje lentelėje analizuojami atrinkti palydovai pagal naudojamas transliavimo technologijas. Šioje lentelėje pirmoje eilutėje esantis skaičius rodo kiek programų transliuojama naudojant duotą technologiją, antroje eilutėje – kiek konkreči technologija naudoja atitinkamuose palydovuose, trečias – kiek konkrečiame palydove naudojama atitinkama technologija. Lentelė sudariau apibendrinę informaciją apie Astra, Hotbird ir Sirius palydovų grupėse transliuojamas programas.

	ASTRA	HOTBIRD	SYRIUS	Viso
Analoginiai	45 88 % 6 %	6 12 % 1 %	0 0 % 0 %	51 100 % 2 %
Skaitmeniniai	207 30 % 29 %	445 63% 39 %	48 7 % 15 %	700 100 % 33 %
Skaitmeniniai koduoti	448 32 % 64 %	676 49 % 60 %	267 19 % 84 %	1391 100% 65 %
Didelės raidės	4 66 % 1 %	1 17 % 0 %	1 17 % 0 %	6 100 % 0 %
Didelės raidės koduoti	1 33 % 0 %	0 0 % 0 %	2 67 % 1 %	3 100 % 0 %

	ASTRA	HOTBIRD	SYRIUS	Viso
Viso	705 33 % 100 %	1128 52 % 100 %	318 15 % 100 %	2151 100 % 100 %

3 lentelė. Lietuvoje dažniausiai žiūrimų palydovų naudojamas televizijos transliavimo technologijos.[56, 57, 58]

Kaip matome analoginės technologijos jau tampa praeitimi – jomis transliuojamas tik 51 programa (vos 2 % iš visų transliuojamų programų), daugiausia (45 programos) palydove ASTRA (tai sudaro 6 % iš šiame palydove transliuojamų programų). Tai lemia grynai ekonominiai sumetimai – vietoj vienos analoginės programos galima transliuoti 6 skaitmenines, be to visi šiuolaikiniai palydoviniai imtuvai yra skaitmeniniai, o dauguma analoginių imtuvų savininkų jau spėjo atsinaujinti savo techniką. Didelės raidės televizijos era dar neprasidėjo – sudėjus koduotas ir nekoduotas didelės raidės programas jų tesusidaro tik 9 (0.4 %) iš visų transliuojamų programų. Manau čia pagrindinė problema yra lėtai plintantys didelės raidės televizoriai. Ekonominiai reikalai taip pat turi įtakos – vietoje vienos didelės raidės programos galima transliuoti kelis įprastus skaitmeninius programas. 98 % transliuojamų programų sudaro skaitmeninės MPEG2 standartu transliuojami programos. Iš jų du trečdaliai yra koduotos ir tik vienas trečdalis nekoduotas. SYRIUS palydovais net 84 % transliuojamų programų yra koduotos. Manau kodavimas gali tapti rimtu barjeru naudojantis palydovine televizija Lietuvoje, nes nėra pakankamai atstovų prekiaujančių dekodavimo kortelėmis. Kiti palydovai koduoja kiek daugiau nei 60 % programų, likusius transliuodami atvirai. HOTBIRD palydovais transliuojama daugiau nei pusė programų, trečdalis ASTRA ir tik 15 % SYRIUS. Tolimesniame darbe aš atmesiu analoginius ir didelės raidės programas, nes jų nėra daug ir jie didelės įtakos rezultatams neturi ir apsiribosiu skaitmeninių nekoduočių bei skaitmeninių koduočių programų analize. .[56, 57, 58]

3. PROGRAMŲ PAKETO FORMAVIMO MODELIS IR JO TYRIMAS

3.1 Kaip televizijos veikia auditoriją

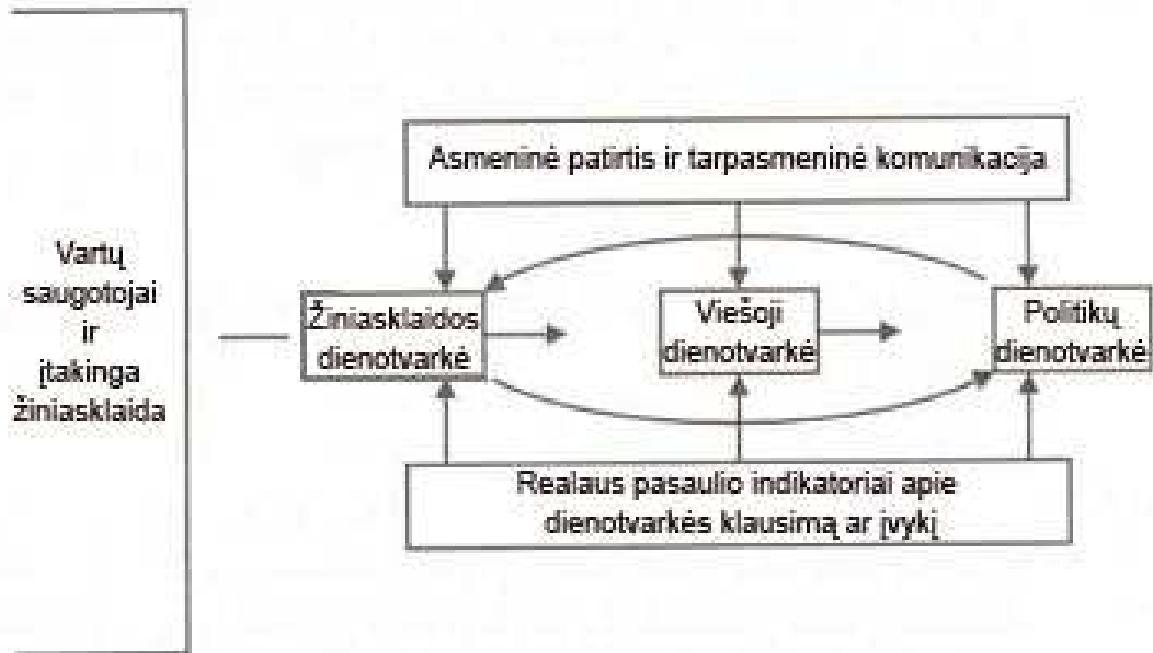
Yra keletas teorinių modelių, kurie nagrinėja televizijos poveikį auditorijai. Pirmiausia reikėtų paminėti N. Chomsky propagandos modelį. Jis teigia, kad propaganda egzistuoja ne tik totalitarinėse valstybėse, bet ir mūsų laisvoje, nepriklausomoje žiniasklaidoje. N. Chomsky išskyrė penkis propagandos filtrus:

1. nuosavybės – dauguma žiniasklaidos įmonių yra valdomos stambių tarptautinių kompanijų
2. finansavimo – dauguma žiniasklaidos įmonių yra priklausomos ne nuo žiūrovų, o nuo reklamos davėjų finansavimo. Šiuo atveju kabelinės televizijos yra išimtis – jų pajamos daugiausiai priklauso nuo žiūrovų abonentinio mokesčio, o ne nuo reklamos užsakovų.
3. priklausomybė nuo informacijos teikėjų – stambių firmų, valstybės institucijų su dideliais viešųjų ryšių biudžetais
4. priklausomybė nuo įvairių spaudimo grupių kurios užsipuola žiniasklaidą kai ji skelbia jų manymu neteisingą informaciją (pvz. ypač aktyvūs yra žalieji)
5. antikomunizmas. N. Chomsky savo teoriją kūrė šaltojo karo metais, manau dabar šis filtras tapo nebeaktuali, jį keičia antiterorizmas.

[48]

Deja, šis modelis buvo kurtas JAV, kur vietinė žiniasklaida dominuoja ir nėra rimtų kitų šalių konkurentų. Todėl jis pabrėžia ekonominius faktorius. Kadangi Lietuva yra nedidelė valstybė, jos žiniasklaida nėra pajėgi visą produkciją pagaminti pati. Didelė dalis laidų ir programų yra importuojama iš užsienio šalių.

„Dienotvarkės nustatymo“ teorija. Ji teigia kad žiniasklaida nustato kokios temos yra svarbios kalbėdama apie jas. „Spauda gal būt ir nesugeba pasakyti žmonėms ką galvoti, bet ji puikiai sugeba pasakyti apie ką galvoti“ (Bernard Cohen (1963)). Iš šios teorijos galima padaryti išvadą kad mūsų atveju daugiau programų bei skirtingomis kalbomis rodanti valstybė sėkmingiau sureikšmins jai reikšmingus įvykius mūsų šalyje. Pagrindiniai jos teoretikai yra M.E. McCombs bei D.L. Shaw. [1, 45]

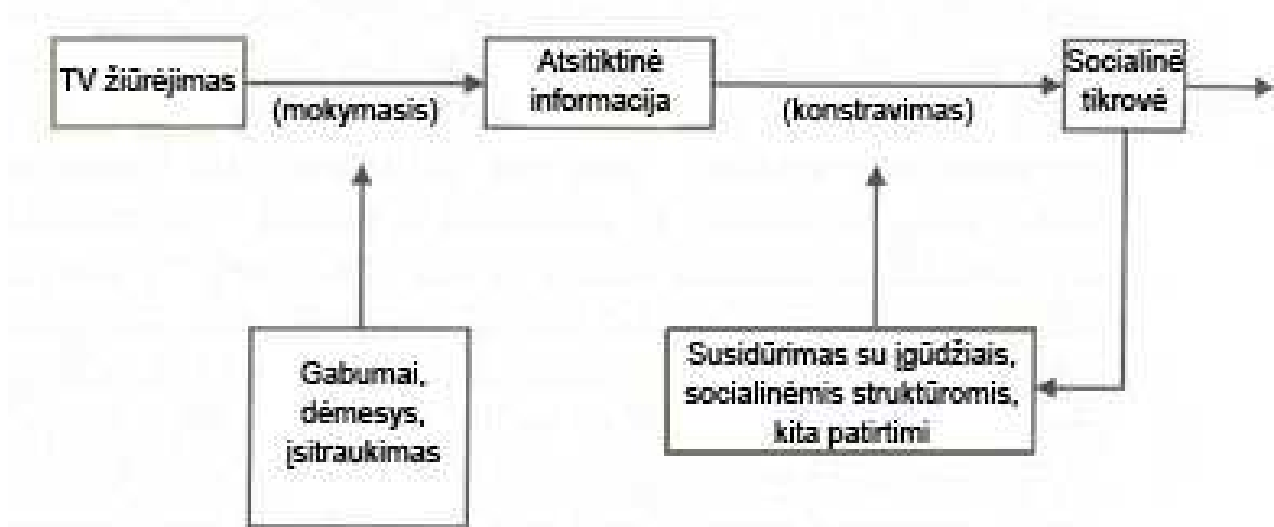

6 pav. „Dienontvarkės nustatymo“ teorijos poveikio schema [1]

„Užtaisymo (angl. priming)“ teorija. Ji praplečia „dienontvarkės nustatymo“ teorijos ribas ir teigia kad žiniasklaida taip pat pasako ir kas yra gerai, o kas blogai, formuoja stereotipus kas kaip turi atrodyti ir elgtis, nustato kas yra teisinga.[50]

„Įrėminimo (angl. framing)“ teorija. Ji teigia kad svarbu ne tik kas yra pateikiama per žinias, bet ir kaip tai yra pateikiama. Svarbu yra kurioje laidos vietoje pateikiamas reportažas, jo kadruotė, ar straipsnis pateikiamas laikraščio pirmame puslapyje ar viduryje bei kiti techniniai dalykai. [20]

Kultivavimo teorija. Žymiausi jos teoretikai yra G. Gerbner, D. McQuail. Ji teigia kad televizija yra atsakinga už žiūrovų socialinės realybės suvokimo formavimą. Per individų socializavimo procesą ji veikia visą mūsų kultūrą. Išskiriamos dvi grupės – daug žiūrintys ir mažai žiūrintys. Daug žiūrinčius televizija veikia labiausiai, tuo tarpu mažai žiūrintys dažnai gauna informacijos ir iš kitų šaltinių, taip pat susiduria praktikoje su kai kuriais dalykais, todėl susidaro objektyvesnę nuomonę. [10]

7 pav. Kultivavimo teorijos poveikio schema [10]

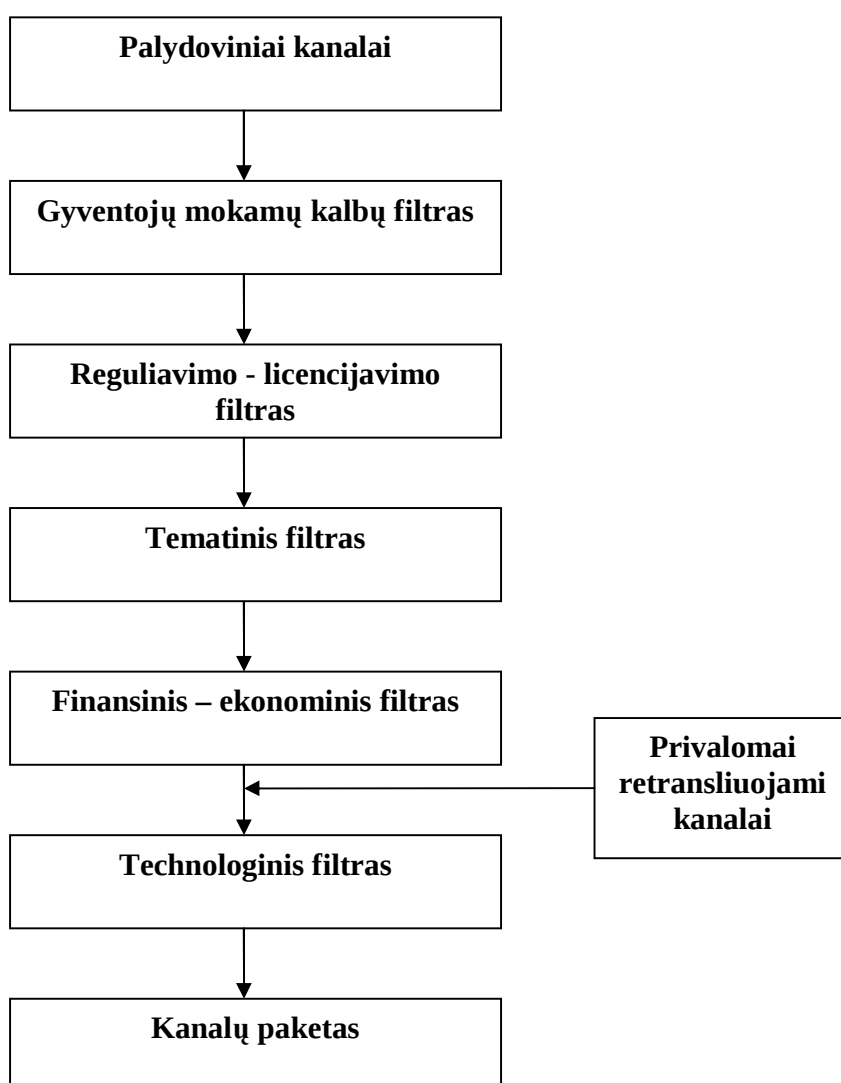
„Žinių atotrūkio (angl. knowledge gap)“ teorija. Ji remiasi žmonių socioekonominiu lygiu. Ji teigia kad:

1. aukštesnės socioekonominės padėties žmonės turi geresnius komunikacinius įgūdžius, geresnį išsilavinimą
2. aukštesnės socioekonominės padėties žmonės geriau įsima ir apdoroja informaciją remdamiesi bendrojo išsilavinimo žiniomis
3. aukštesnės socioekonominės padėties žmonės dažniausiai turi labiau tinkamą socialinį kontekstą informacijos įsisavinimui
4. aukštesnės socioekonominės padėties žmonės geriau atsirenka informaciją ir atmeta blogą informaciją
5. pati žiniasklaida yra orientuota į aukštesnės socioekonominės padėties žmones

Ši teorija yra aktuali mano darbui, nes palydovinės sistemos kaina nėra labai žema, todėl ją tikriausiai turės aukštesnės socioekonominės padėties žmonės. Taip pat norint pilnavertiškai naudotis palydovine sistema, reikia žinoti pakankamai kalbų, o tai jau reiškia atitinkamą išsilavinimą. Kabelinės televizijos yra kiek pigesnės, jų abonentai dažniausiai būna vidutinės klasės žmonės. Dar vienas ryškus faktorius yra bendra Lietuvos ekonominė padėtis. Vakaruose ekonominė padėtis yra geresnė, todėl socioekonominis atotrūkis egzistuoja. [29]

3.2 Programų paketo formavimo modelis

Bandant surasti programų paketo formavimo modelį buvo pritaikyta filtrų idėja. Filtras šiuo atveju, tai kokia nors priežastis, apribojanti pasirinkimo galimybę. Pasaulyje egzistuoja milžiniška televizijos programų įvairovė, tačiau kabelinės televizijos dėl įvairių apribojimų negali jų visų retransliuoti. Tuos apribojimus aš pabandžiau surinkti ir susisteminti į Lietuvos kabelinių televizijų programų paketo formavimo modelį. Kas yra retransliuojama nulemia įvairūs socialiniai, ekonominiai, teisiniai, technologiniai filtrai (žr. 8 pav.).

8 pav. Hipotetinis Lietuvos kabelinių televizijų programų paketo formavimo modelis

Šiame darbe aš pamėginsiu panagrinėti kiekvieną filtrą iš eilės ir pažiūrėti kaip jie veikia kabelinių televizijų programų paketų formavimą. Vieni jų turi didesnę įtaką, kiti mažesnę.

Palydovinės programos yra pagrindinis programų šaltinis kabelinėms televizijoms. Lietuvoje galima priimti signalus iš kelių palydovų grupių, kurie transliuoja keletą tūkstančių televizijos programų. Tačiau dauguma kabelinių televizijų retransliuoja beveik tas pačias programas. Kas lemia kad rodomi būtent tokios programos? Aš paskyriau vieną savo darbo skyrių palydovinei televizijai, kaip kabelinių televizijų programų šaltiniui, panagrinėti. Jame apžvelgti palydovinės televizijos veikimo principai, transliavimo ir programų kodavimo technologijos, atrinkti labiausiai Lietuvoje žiūrimi palydovai.

Gyventojų mokamos kalbos yra itin svarbus faktorius lemiantis programų paketo sudarymą. Nėra prasmės retransliuoti programą tokia kalba, kurios abonentai nemoka. Išimtis gali būti nebent kai kurie specializuotos programos – kaip kad muzikinės. Todėl savo darbe aš palyginsiu Lietuvos gyventojų mokamas užsienio kalbas su palydovais transliuojamų programų kalbomis, bei kabelinių televizijų retransliuojamų programų kalbomis, kad patikrinti šio filtro efektyvumą.

Licencijavimas. Jei pačioje kabelinių televizijų kūrimosi Lietuvoje pradžioje į retransliavimo legalumą buvo žiūrima pro pirštus, tai šiuo metu, sutvarkius autorių teises ginančius teisės aktus ir prisijungus prie tarptautinių sutarčių ir konvencijų, legalumas yra labai svarbus. Dažnai programų negalima retransliuoti, nes jie neturi išsipirkę autorių teisių Lietuvai. Tokia problema kilo daugumai lenkiškų programų – jų itin daug buvo retransliuojama iki 1995 metų, bet vėliau iškilus legalumo problemoms, retransliavimas buvo nutrauktas. Dėl licencijavimo kainų dalies vokiškų programų retransliacija buvo nutraukta arba jie buvo užkoduoti ir yra prieinami tik mokant papildomą mokestį. Šiame darbe aš ištirsiu kokie teisės aktai bei institucijos reguliuoja kabelinių televizijų veiklą. [39]

Tematinis filtras – programų įtraukimas į paketą priklauso nuo jų auditorijos. Populiariausios yra bendro pobūdžio programos, jų auditorija yra didžiausia. Specializuotų programų skirtų žinioms, animacijai, muzikai, sportui, auditorija yra kur kas mažesnė, todėl jų būna tik po keletą pakete. Šiame darbe ištirsiu kokios tematikos programos yra retransliuojamos Lietuvos kabelinių televizijų, kurios yra populiareesnės, kaip tai siejasi su žiūrovų pomėgiais. [17]

Parenkant programas didelę reikšmę vaidina ir finansinis-ekonominis filtras – vienos programos yra brangesnės nei kitos, o suma kurią abonentai gali išleisti yra ribota. Stambesniuose miestuose ji didesnė, mažesniuose mažesnė. Tam dažnai naudojami skirtingi programų paketai – brangios programos koduojamos ir jas gali žiūrėti tik didesnį abonentinį mokestį mokantys ir įsigiję dekoderius žmonės. Ekonominis filtras šiame darbe bus ištyrinėtas gana ribotai, nes programų retransliavimo kainas dauguma kabelinių televizijų laiko komercine paslaptimi ir jų neskelbia.

Vienos iš paskutinių yra pridėdamos nacionalinės programos, kurių retransliavimo reikalauja Visuomenės informavimo įstatymas. Analogiški įstatymai, reikalaujantys eterinių programų retransliavimo, veikia ir kitose šalyse. Jie užtikrina kad nebūtų pažeidžiamas viešasis interesas. Laikoma kad kabelinės televizijos turi papildyti, o ne pakeisti eterines televizijas. Todėl jei jos neretransliuotų eterinių programų, tai būtų laikoma nesąžininga konkurencija, nes vartotojas neperjunginės antenos, norėdamas pažiūrėti vietinę eterinę televiziją. [9]

Technologinis filtras lemia kaip bus išdėstytos programos dažnių diapazone. Kol kas kabelinės dar nepritrūko laisvų programų, tačiau senesni televizoriai nesugeba išnaudoti pilno dažnio diapazono, todėl populiariausios bei nacionalinės programos išdėstomi taip, kad juos galėtų matyti ir senų televizorių savininkai. Likę laisvi dažniai panaudojami papildomoms paslaugoms teikti – internetui, radijo programų transliacijoms, lygiagrečiai su analoginėmis programomis transliuojamos skaitmeninės. [53]

3.3. Televizijų vartojamų kalbų tyrimas

3.3.1 Lietuvos gyventojų mokamos užsienio kalbos

Informacijai apie Lietuvos gyventojų mokamas užsienio kalbas gauti, buvo pasinaudota Lietuvos statistikos departamento prie Lietuvos respublikos vyriausybės 2001 metais atlikto visuotinio gyventojų surašymo duomenimis. Tai buvo tikimybinė anketinė apklausa, kurios metu apklausti beveik visi Lietuvos gyventojai. Jo rezultatai yra tokie:

	Rusų	Anglų	Vokiečių	Prancūzų	Lenkų	Ukrainiečių	Baltarusių	Kiti
Vilniaus apskritis	539496 78%	169894 25%	88689 13%	16316 2%	176862 26%	3656 1%	12865 2%	14678 2%
Kauno apskritis	442002 89%	148272 30%	64519 13%	11639 2%	67813 14%	1322 0%	680 0%	8017 2%
Klaipėdos apskritis	213868 80%	72520 27%	29219 11%	7929 3%	5504 2%	1556 1%	638 0%	5923 2%
Telšių apskritis	99363 92%	21289 20%	10674 10%	2461 2%	994 1%	156 0%	69 0%	2560 2%
Alytaus apskritis	116627 92%	22799 18%	9062 7%	8926 7%	19293 15%	223 0%	720 1%	951 1%

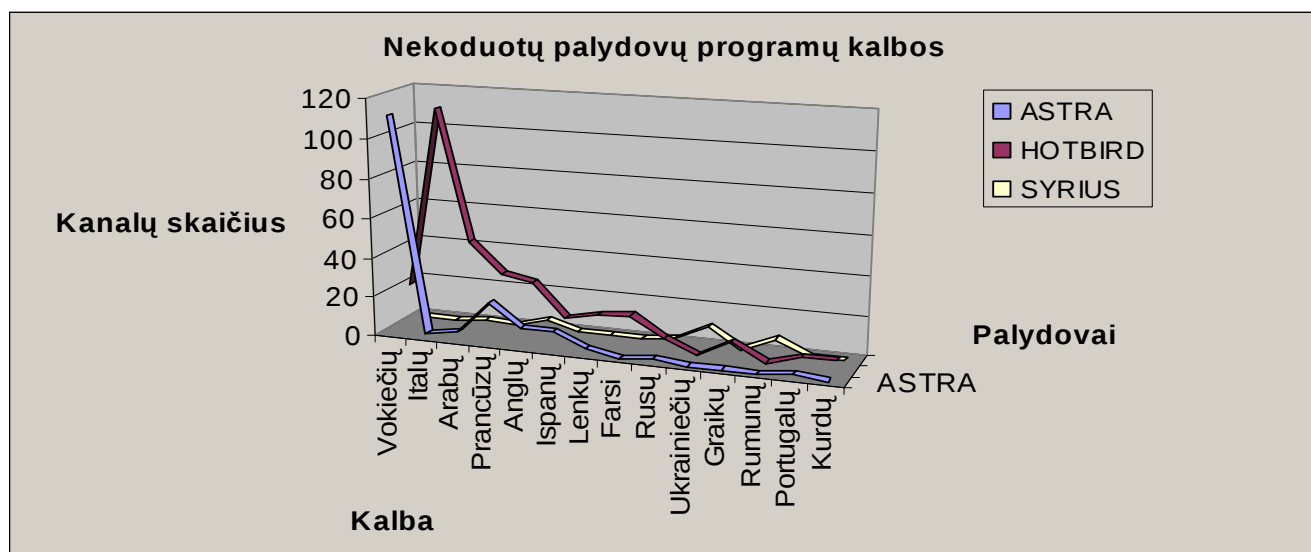
Utenos apskritis	102550 80%	20932 16%	12057 9%	4333 3%	15792 12%	751 1%	1515 1%	1626 1%
Panevėžio apskritis	183180 91%	38445 19%	20379 10%	10572 5%	5484 3%	388 0%	191 0%	5357 3%
Marijampolės apskritis	106058 93%	18656 16%	19840 17%	525 0%	9774 9%	130 0%	75 0%	784 1%
Šiaulių apskritis	223336 91%	60639 25%	20729 8%	3904 2%	4394 2%	661 0%	280 0%	6149 2%
Tauragės apskritis	73448 93 %	16107 20 %	9728 12 %	915 1 %	1768 2 %	24 0 %	83 0 %	545 1 %
Iš viso	2099928 85 %	589553 24 %	284896 12 %	67520 3 %	307678 13 %	8926 0 %	17057 1%	46045 2 %

4 lentelė. Lietuvos gyventojų mokamos užsienio kalbos [38]

Kaip matome iš lentelės, Lietuvoje labai gerai mokama rusų kalba – ja kalba apie 85 % gyventojų, anglų kalbos rezultatai svyruoja ties 24 %, vokiečių ties 12 % riba. Lenkų kalba labiau mokama Vilniaus, Kauno, Alytaus ir Utenos apskrityse, kitur mokama menkai, bendrai Lietuvos mastu ją moka apie 13 % gyventojų. Kitos kalbos mokamos menkai. Kalbų mokėjimas turėtų smarkiai įtakoti kabelinių televizijų transliuojamas programas.

3.3.2 Palydovais retransliuojamų programų analizė pagal vartojamas kalbas

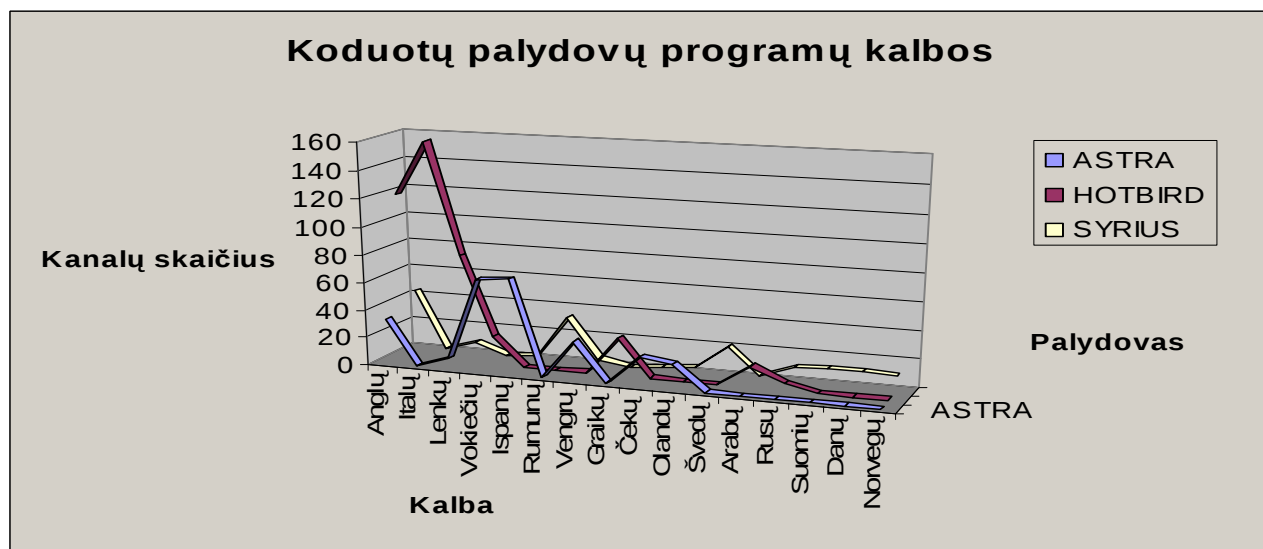
Siekiant sužinoti kokios kalbos yra vartojamos palydovais transliuojamose programose, surinkau ir išanalizavau informaciją apie 2 skyriuje atrinktų palydovų programas. Žemiau esančiame grafike pateikiamos dominuojančios kalbos nekoduotose palydovų programose. Kadangi kalbų naudojama tikrai nemažai, bet kai kurios jų tik keliose programose, tai šioje lentelėje bus parodytos tik dažniausiai pasitaikančios kalbos. Ne visų programų kalbas pavyko identifikuoti (HOTBIRD iš 445 programų 84 programų kalbos neidentifikuotos, ASTRA iš 207 – 25, SYRIUS iš 48 – 16).

2 diagrama. Nekoduotose atrinktų palydomų programose dažniausiai naudojamos kalbos. [56, 57, 58]

Kaip matome iš grafiko bei prieduose pateiktos lentelės, populiariausios kalbos yra vokiečių (19 %) ir italų (16 %), toliau seka arabų (8 %), prancūzų (8 %) bei anglų (6 %) kalbos. Žinant kad Lietuvoje žmonės dažniausiai kalba rusų bei anglų kalbomis, manau kad susidaro nemenkas kalbos barjeras žiūrint palydovinę televiziją.

Kiek kitokia situacija yra su koduotomis programomis:

3 diagrama. Koduotose atrinktų palydomų programose dažniausiai naudojamos kalbos.[56, 57, 58]

Čia dominuoja anglų (14 %) ir italų (12 %) kalbos, po jų seka lenkų (7 %), vokiečių (6 %) ir ispanų (5 %). SYRIUS palydovas daugiau transliuoja skandinaviskų programų, tuo tarpu HOTBIRD itin daug itališkų, lenkiškų programų. Per SYRIUS palydovą transliuojamas ir viena lietuviška koduota programa.

Kad patikrinti kaip atitinka palydovais transliuojamų programų kalbos Lietuvos gyventojų mokamas kalbas, panaudosiu statistinį metodą – koreliacijos koeficientą. Idealiu atveju, kai yra tiesioginis sąryšis tarp duomenų, jis siekia 1, kuo mažesnė jo reikšmė, tuo mažesnis atitikimas. Neigiamas koreliacijos koeficientas rodo jog sąryšis tarp duomenų yra atvirkštinis.

Apskritis	Koreliacijos koeficientas					
	Nekoduotos programos			Koduotos programos		
	Astra	Hotbird	Syrius	Astra	Hotbird	Syrius
Vilniaus apskritis	-0,16	-0,26	-0,22	-0,26	-0,13	-0,11
Kauno apskritis	-0,14	-0,24	-0,15	-0,23	-0,14	-0,08
Klaipėdos apskritis	-0,12	-0,21	-0,10	-0,20	-0,15	-0,05
Telšių apskritis	-0,13	-0,20	-0,11	-0,21	-0,19	-0,07
Alytaus apskritis	-0,19	-0,24	-0,18	-0,29	-0,21	-0,12
Utenos apskritis	-0,16	-0,24	-0,17	-0,26	-0,20	-0,12
Panevėžio apskritis	-0,13	-0,20	-0,12	-0,22	-0,20	-0,08
Marijampolės apskritis	-0,06	-0,23	-0,17	-0,21	-0,22	-0,12
Šiaulių apskritis	-0,15	-0,20	-0,09	-0,21	-0,16	-0,05
Vidurkis	-0,14	-0,22	-0,15	-0,23	-0,18	-0,09

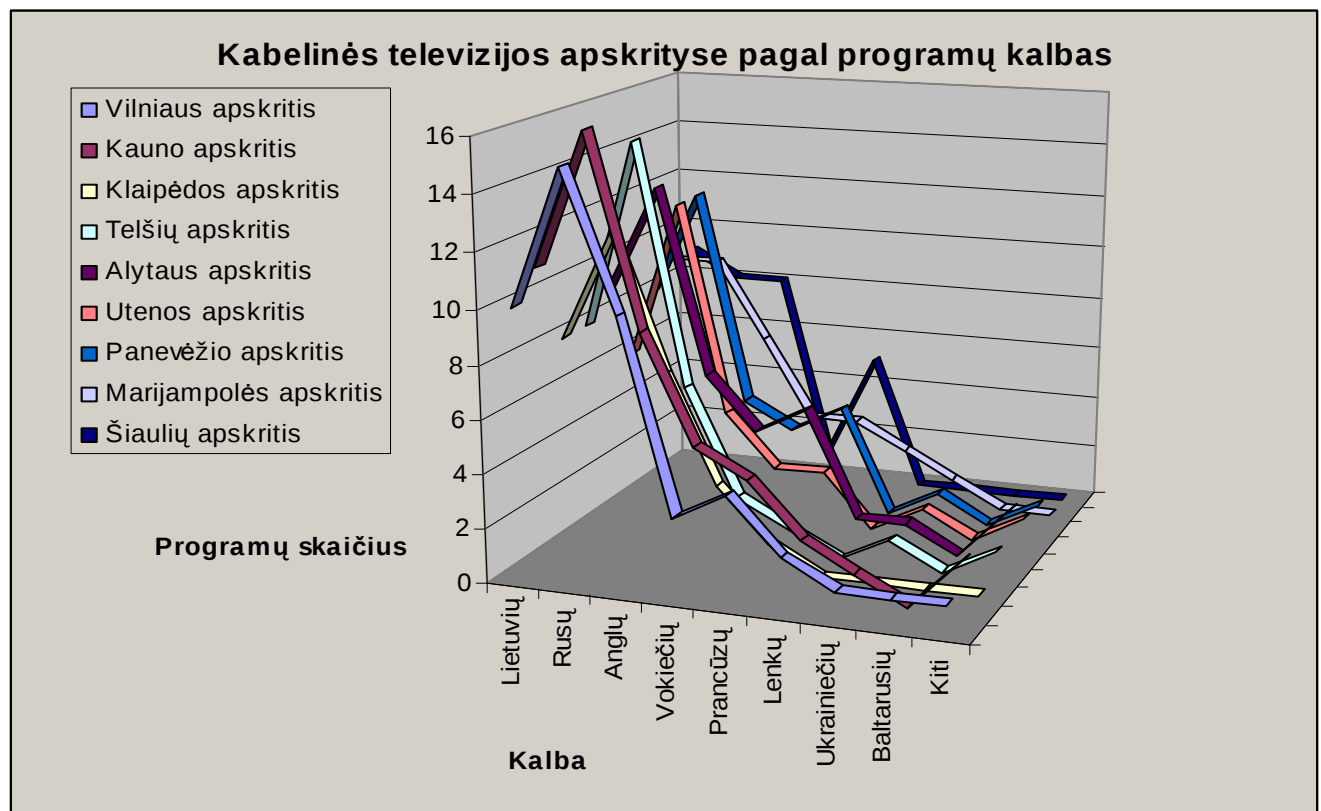
4 lentelė – palydovai transliuojamų programų koreliacija su Lietuvos gyventojų mokamomis kalbomis

Paskaičiavus koreliacijos koeficientus, matome kad koreliacijos koeficientai visais atvejais ne tik kad nėra artimi 1, bet yra nedideli ir neigiami. Galime daryti išvadą, kad Lietuvos gyventojų mokamos užsienio kalbos visiškai neatitinka palydovais transliuojamų programų kalbų. Suprantama, palydovai programas transliuoja pagrinde Vokietijai, Lenkijai ir Skandinavijos šalims, todėl ir negalima tikėtis kad jais transliuojamų programų kalbos bus artimos Lietuvos gyventojų mokamoms kalboms. Tačiau tai leidžia daryti prielaidą, jog didelė dalis palydovinių programų bus atmesta dėl kalbos nemokėjimo. Jei ji yra teisinga, tai kabelinės televizijos atfiltruos nesuprantamus kanalus. Todėl palyginę bei paskaičiavę

koreliacijos koeficientą tarp kabelinių televizijų retransliuojamų programų kalbų ir Lietuvos gyventojų mokamų kalbų, turėtume gauti visai kitą rezultatą. Šią prielaidą aš patikrinsiu sekančiame poskyryje.

3.3.3 Kabelinių televizijų retransliuojamų programų analizė pagal vartojamas kalbas

Tyrimui bandžiau gauti visų Lietuvos kabelinių televizijų retransliuojamų programų sąrašus, tačiau dalies gauti nepavyko. Todėl buvo išanalizuoti 26 didžiausių kabelinių televizijų (iš 50 turinčių licenziją užsiimti kabelinių televizijų veikla) programų sąrašai. Jos transliuoja beveik visos Lietuvos teritorijoje. Kai kurios televizijos, kaip kad Palsatas ir Vinita, buvo imtos kaip viena, nes Vinita yra Palsato savininkė ir jo tinklais transliuojama Vinitos programų paketas. Jei kabelinė televizija siūlo kelis programų paketus, buvo atrinktas didžiausias paketas, įtraukiant ir koduotas programas. Jei ta pati kabelinė televizija transliuoja keliuose miestuose, o retransliuojamų programų paketai nėra identiški, buvo imami abiejuose miestuose retransliuojamų programų sąrašai. Lietuviškos programos tyrime nenagrinėtos, nes jų retransliavimą reglamentuoja Visuomenės informavimo įstatymas, todėl kabelinėse televizijose jie yra labai panašūs.

4 diagrama. Kabelinės televizijos pagal programų kalbas [2, 3, 5, 6, 8, 16, 21, 22, 23, 24, 31, 32, 42, 43, 47, 51, 52, 54, 55, 61, 64, 65, 68]

Detali atlikto tyrimo lentelė yra pateikta priede. Tyrimas buvo atliktas dar prieš uždraudžiant Baltarusijos televizijos retransliavimą, todėl lentelėje ir grafike matome vieną baltarusišką programą. Įsigaliojus draudimui ji išnyko. Didžiuosiuose miestuose veikiančios kabelinės televizijos paprastai transliuoja apie 50 programų. Tuo tarpu regioninės kabelinės televizijos retransliuoja mažiau programų – tik apie 30. Jose santykinai daugiau programų rusų kalba, kartais net virš 40 % ir mažiau programų kitomis užsienio kalbomis. Galima kelti hipotezę, kad taip yra dėl prastesnio užsienio kalbų mokėjimo kaimiškuose regionuose. Įdomu tai, kad nemažai transliuojamų pažintinių programų (Explorer, History, Discovery, Animal Planet) originali kalba yra anglų, tačiau kabelinės televizijos juos retransliuoja išverstus į rusų kalbą. Tiesa, jos dažnai transliuojamos naudojant NICAM Stereo technologiją (ši technologija leidžia transliuoti dviejų kanalų stereo garsą muzikinėms programoms arba dviem skirtingomis kalbomis kitoms programoms, kur stereo garsas nereikalingas), kuri leidžia turintiems atitinkamą dekoderį pasirinkti ir anglų kalbą. Tačiau NICAM Stereo dekoderius turi tik brangesni televizoriai, daugumos abonentų televizoriai šios galimybės neturi.

Dėl didelės apimties lentelė, analizuojanti kalbų vartojimą yra iškelta į priedą, tekste pateiksiu tik tyrimo rezultatus apibendrinančius statistinius koreliacijos koeficientus tarp apskrityse mokamų užsienio kalbų ir kabelinės televizijos programų kalbų:

Apskritis	Koreliacijos koeficientas
Vilniaus apskritis	0,90
Kauno apskritis	0,96
Klaipėdos apskritis	0,97
Telšių apskritis	0,98
Alytaus apskritis	0,90
Utenos apskritis	0,97
Panevėžio apskritis	0,97
Marijampolės apskritis	0,88
Šiaulių apskritis	0,73
Vidurkis	0,92

5 lentelė. Koreliacijos koeficientai tarp apskrityje mokamų užsienio kalbų ir kabelinių televizijų rodomų programų kalbų

Iš lentelės galime daryti išvadą, kad užsienio kalbų mokėjimas ir retransliuojamų programų kalbos yra glaudžiai susiję – koreliacijos koeficientas yra labai aukštas – vidurkis siekia net 0,92. Vienintelėje Šiaulių apskrityje jis krenta žemiau 0,88. Kaip matome iš analizės, didelį rusiškų programų populiarumą lemia geras rusų kalbos mokėjimas Lietuvoje. Apskrityse kur kitos užsienio kalbos mokamos prasčiau, rusiškų programų retransliuojama santykinai daugiau, tuo tarpu didžiųjų miestų apskrityse, kitos užsienio kalbos mokamos geriau, todėl rusiškų programų procentas yra mažesnis. Tačiau šį procentinį skirtumą lemia ne tiek mažesnis rusiškų programų retransliavimas, kiek tai, jog yra retransliuojama daugiau programų ir dėl to jie yra įvairesni. Įdomu yra tai, kad kai kuriose apskrityse (ypač Vilniaus) lenkų kalbą moka gana nemažai gyventojų, tačiau retransliuojama visai nedaug programų šia kalba. Tuo galima paaiškinti prastesnį nei vidutinį koreliacijos koeficientą Vilniaus apskrityje.

Taigi, kaip matome iš tyrimo, kabelinių televizijų kaltinti prorusiška propaganda remiantis vien tik retransliuojamų rusiškų programų skaičiumi negalima. Be to, kaip rodo Estijoje kilęs skandalas (kai kabelinių televizijų operatoriai atsisakė retransliuoti populiarias rusiškas programas, nes pardavėjai vertė juos viename pakete retransliuoti ir kitas, nepopuliarias programas) [13, 18], kabelinių televizijų operatoriai sugeba atsispirti spaudimui ir vadovaujasi tuo, ko nori žiūrovai. Norint įrodyti propagandos faktą reikėtų atlikti gilesnę turinio analizę. Galima daryti prognozę jog laikui bėgant ir populiarėjant anglų kalbai jaunimo tarpe, kabelinių televizijų programų paketų struktūra keisis rusų kalbos nenaudai, o angliškų programų daugės. Tačiau šią prognozę patikrinti artimiausiu metu bus sudėtinga, nes kalbų mokėjimas keičiasi labai lėtai. Manau, siekiant patikrinti kalbinio filtro efektyvumą, reikėtų po sekančio visuotinio gyventojų surašymo, atlikti pakartotinį tyrimą.

3.4 Teisinis kabelinių televizijų reguliavimas

Šiame poskyryje aš apžvelgsiu didžiausią įtaką kabelinių televizijų veiklai darančius įstatymus.

Visuomenės informavimo įstatymas. Jis nustato viešosios informacijos rinkimo, rengimo, skelbimo ir platinimo tvarką, viešosios informacijos rengėjų, platintojų, jų dalyvių, žurnalistų bei jų veiklą reglamentuojančių institucijų teises, pareigas ir atsakomybę. Šis įstatymas taip pat numato nepilnamečių apsaugą nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio, ypač pornografijos, apsaugą. Jo nuostatas patikslina Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymas. Visuomenės informavimo įstatymas nustato draudžiamą skelbti informaciją. Tai yra informacija, kurioje:

- 1) raginama prievarta keisti Lietuvos Respublikos konstitucinę santvarką;
- 2) skatinama kėsintis į Lietuvos Respublikos suverenumą, jos teritorijos vientisumą;
- 3) kurstomas karas, taip pat tautinė, rasinė, religinė, socialinė bei lyčių neapykanta;

4) platinama, propaguojama ar reklamuojama pornografija, taip pat propaguojamos ir (ar) reklamuojamos seksualinės paslaugos, seksualiniai iškrypimai;

5) propaguojamos ir (ar) reklamuojamos narkotinės ar psichotropinės medžiagos

Remiantis šiuo įstatymu buvo laikinai nutraukta TV-1000 ir Adult channel programų retransliaciją, uždrausta retransliuoti Baltarusijos televizija

Šis įstatymas taip pat įtraukia nuostatas, įpareigojančias pranešti apie 10 % ar daugiau akcijų savininkų pasikeitimus, taip pat reikalauja gauti Lietuvos radijo ir televizijos komisijos rašyti sutikimą jei keičiasi kontrolinio paketo savininkas. Jei vyksta koncentracija, reikalaujama gauti Konkurencijos tarybos leidimą. Taip yra siekiama apsaugoti žiniasklaidos nepriklausomumo ir bešališkumo principus, kad kuri nors įmonė neimtų dominuoti rinkoje.

Norint užsiimti retransliavimo veikla, reikia gauti licenziją iš Lietuvos radijo ir televizijos komisijos. Ji šias licenzijas išduoda remdamasi Transliavimo ir retransliavimo veiklos taisyklėmis bei Ryšių reguliavimo tarnybos pateikta informacija apie subordinuotus radijo dažnius.

Visuomenės informavimo įstatymas įpareigoja retransliuotojus retransliuoti bent vieną LRT televizijos programą ir visas nekoduos Lietuvos nacionalinio masto transliuotojų antžeminės televizijos programas, mokestis už privalomai retransliuojamas programas transliuotojams nemokamas. Ši įstatymo nuostata lemia, jog kabelinių televizijų operatoriai transliuoja panašų skaičių lietuviškų programų.

Įstatymas taip pat numato kontroliuojančias institucijas:

- Žurnalistų ir leidėjų etikos komisiją. Ją sudaro 12 narių, vieną iš jų skiria Lietuvos kabelinių televizijų asociacija. Ji rūpinasi etika, priskiria televizijos laidas ar programas erotinei, pornografini, smurtinei kategorijoms, prižiūri kaip laikomasi neapykantos kurstymo, šmeižto, dezinformacijos draudimo.
- Lietuvos radijo ir televizijos komisiją. Ji yra atskaitinga Seimui. Reguliuoja transliuotojų ir retransliuotojų veiklą, dalyvauja formuojant valstybės audiovizualinę politiką. Transliuotojai ir retransliuotojai jai išlaikyti moka 0,8 % mokestį nuo lėšų gautų už transliavimą.
- Žurnalistų etikos inspektorius. Jį skiria Seimas Žurnalistų ir leidėjų etikos komisijos teikimu. Jis prižiūri kaip laikomasi Visuomenės informavimo įstatymo nuostatų ir Žurnalistinės etikos kodekso reikalavimų

[37]

Elektroninių ryšių įstatymas. Šis įstatymas pakeitė netekusį galios telekomunikacijų įstatymą. Jei visuomenės informavimo įstatymas reglamentuoja daugiau programų turinį ir įmonių konkurenciją bei

valdymą, tai Elektroninių ryšių įstatymas reglamentuoja techninius dalykus, susijusius su dažnių derinimu. Jis numato kad reguliavimą šioje srityje vykdo Ryšių reguliavimo tarnyba, strategiją formuoja Lietuvos respublikos vyriausybė. Vyriausybė tvirtina Nacionalinę radijo dažnių paskirstymo lentelę. Ją rengti padeda Ryšių reguliavimo tarnyba, ji taip pat ir prižiūri dažnių skirstymą, rengia Radijo dažnių skyrimo radijo ir televizijos programoms transliuoti ir siūsti strateginį planą, tvirtina reikalavimus radijo aparatūrai, išduoda leidimus ją eksploatuoti. Ryšių reguliavimo tarnyba kartu su Konkurencijos tarnyba siekia kad rinkoje būtų užtikrinta konkurencija. Tai yra itin svarbu kabelinių televizijų rinkoje, nes esant didelėms įėjimo į rinką sąnaudoms, susidaro palankios sąlygos dominuoti rinkoje ir naudotis šia padėtimi. Nustačius kad įmonė turi didelę įtaką rinkoje, Ryšių reguliavimo tarnyba turi teisę reikalauti:

- 1) skaidrumo įpareigojimą – tai yra reikalavimas viešai pateikti techninę bei ekonominę informaciją
- 2) nediskriminavimo įpareigojimą
- 3) apskaitos atskyrimo įpareigojimą
- 4) įpareigojimą suteikti prieigą
- 5) kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimus
- 6) įpareigojimus, susijusius su paslaugų galutiniais paslaugų gavėjams teikimu

Aktualus yra 24 įstatymo straipsnis – jis reikalauja skaitmeninės televizijos retransliuotojus, priimančius plačiaekranės televizijos programas retransliuojant išlaikyti šį formatą. Ryšių reguliavimo tarnyba taip pat tikrina ar atitinka teikiamos paslaugos techninius reikalavimus, taip užtikrindama teikiamos paslaugos kokybę. [34]

Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas. Šis įstatymas nustato autorių teises, gretutines teises, jų įgyvendinimą, kolektyvinį administravimą ir gynimą. Jis numato kad kabelinės televizijos turi teisę retransliuoti programas tik turėdamos licencines sutartis. Licencines sutartis suteikia tik kolektyvinio administravimo asociacijos, atstovaujančios autorių ir gretutinių teisių savininkus. Jei derybos dėl licencinės sutarties nepavyksta, galima kreiptis į Lietuvos autorių ir gretutinių teisių tarybą (ji yra visuomeninė organizacija, atliekanti eksperto ir konsultanto darbą) tarpininkavimo. Pagrindinės kolektyvinio administravimo asociacijų funkcijos:

- 1) suteikia naudotojams neišimtinės licencijas naudoti kūrinius ar gretutinių teisių objektus;
- 2) renka ir išieško autorinį atlyginimą už kūrinių ar gretutinių teisių objektų panaudojimą pagal suteiktas neišimtinės licencijas;
- 3) paskirsto ir moka surinktą autorinį atlyginimą savo atstovaujamiems autorių ir gretutinių teisių subjektams;

4) be atskiro įgaliojimo teisme ir kitose institucijose gina savo kolektyviai administruojamas autorių teises ir gretutines teises;

Užsienio autorių ir gretutinių teisių gynimas vykdomas pasirašant dvišales ar daugiašales sutartis tarp užsienio ir Lietuvos kolektyvinio administravimo asociacijų. Teisių savininkai taip pat gali tapti Lietuvos kolektyvinio administravimo asociacijų nariais. Retransliavimas neturint licencinės sutarties ar ją pažeidžiant yra baudžiamas 3 kartus didesne bausme, nei kainuoja licencijos įsigijimas. Pakartotinis pažeidimas per vienerius metus, bausmę padvigubina.

Šis įstatymas taip pat numato galimybę panaudoti technines priemones (tokias kaip kad programų kodavimas) siekiant apsaugoti autorių ir gretutines teises. Tokių techninių priemonių šalinimas ar vengimas pažeidžia šį įstatymą ir yra baudžiamas. [33]

Europos konvencija dėl televizijos be sienų. Jos tikslas yra sukurti sąlygas tarpvalstybiniam programų retransliavimui. Ji reikalauja kad nebūtų transliuojamos smurtinės, pornografinės, neapykantą kurstančios laidos. Taip pat įveda visuomenei ypač svarbaus įvykio sampratą, leidžiančia tokius įvykius retransliuoti didelį susidomėjimą visuomenėje sukeliančius įvykius net jei tai pažeidžia išskirtines teises. Ši konvencija įpareigoja siekti kad didžioji dalis transliuojamų laidų būtų europietiškos. Ši konvencija tai pat numato apribojimus reklamai. Lietuvos respublikos reklamos įstatymas yra suderintas su konvencijos reikalavimais. Konvencijos įgyvendinimo priežiūrai įsteigtas Nuolatinis komitetas.[19]

Kiti svarbesni teisės aktai reglamentuojantys kabelinių televizijų veiklą:

Lietuvos Respublikos įstatymai

- Konkurencijos įstatymas – reglamentuoja kabelinių televizijų tarpusavio konkurenciją, siekiant užkirsti kelią nesąžiningai konkurencijai, karteliniams susitarimams. Jis yra gana svarbus kabelinėms televizijoms, nes dėl aukštų įėjimo į rinką kaštų susidaro natūralios monopolijos sąlygos [34]
- Reklamos įstatymas – reglamentuoja komercinės reklamos apimtį bei turinį transliuojamose programose [36]

Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys

- Berno konvencija "Dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos"
- Tarptautinė Romos konvencija "Dėl atlikėjų, fonogramų gamintojų ir transliuojančiųjų organizacijų apsaugos"
- Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos Autorių teisių sutartis

- Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos atlikimų ir fonogramų sutartis

Ministrų, vyriausybės įstaigų, kitų valstybės valdymo institucijų vadovų įsakymai ir įsakymais patvirtinti kiti norminiai teisės aktai bei Lietuvos banko valdybos nutarimai

a) Susisiekimo ministerijos įsakymai:

- Leidimų verstis nelicencijuojama telekomunikacijų veikla išdavimo taisyklės
- Dėl telekomunikacijų veiklos licencijavimo komisijos sudarymo

b) Lietuvos Ryšių ir informatikos ministerijos įsakymai:

- Telekomunikacijų technikos taisyklės TT 15-97 "Televizijos ir radiofonijos signalų kabelinės paskirstymo sistemos"
- Kabelinės televizijos ir bendrųjų televizijos priėmimo tinklų įrengimas bei eksploatavimas

c) Lietuvos radijo ir televizijos komisijos sprendimai:

- 2001 05 02 sprendimas Nr. 47. Transliavimo ir retransliavimo veiklos licencijavimo taisyklės

[39]

3.5 Programų tematika

Analizuojant kabelinių televizijų programų paketo sudarymą, negalima atsiriboti nuo programų tematikos. Tam aš programas suskirsčiau į 8 grupes: filmai, erotika, informacinės, sporto, muzikinės, vaikams, žinios, bendro pobūdžio.

Filmai – tai specializuotos tik filmus rodančios televizijos programos – TV 1000, Tele Klub, NTV Naše kino, Hallmark ir kitos.

Erotika – tai specializuotos, erotinio turinio televizijos programos – Adult channel, Private blue ir kitos.

Informacinio pobūdžio programomis šiame tyrime laikiau dokumentiką bei apžvalgines laidas transliuojančius programas – tokias kaip kad Explorer, Discovery, History, Animal Planet, Travel ir panašias.

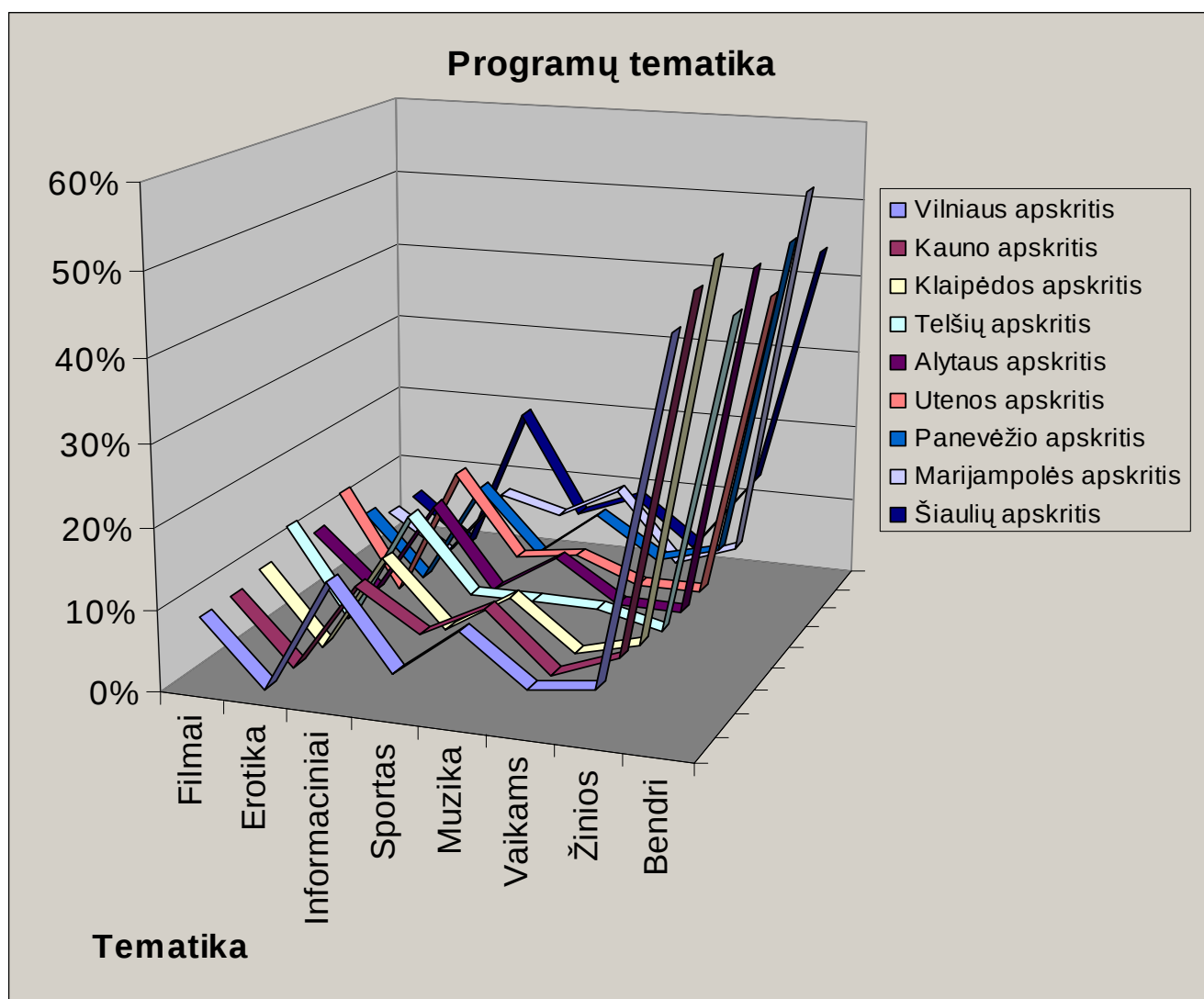
Sporto – tai specializuotos, vien sportines laidas ar naujienas rodančios programos – Eurosport, Eurosport news, Viasat Sport 2, Viasat Sport 3 ir kitos.

Muzikinės – tai specializuotos, vien muzikines laidas rodančios programos – MTV, MCM Pop, MCM Top, VIVA, VIVA Plus, Mezzo, Pervyj baltijskij muzikalnyj ir kitos.

Vaikams – tai specializuotos, animacinius filmukus bei filmus vaikams rodančios programos – Jetix, NTV Detskij mir, Cartoon network ir kitos.

Žinios – tai specializuotos, vien žinių laidas rodančios programos – CNN, Bloomberg, CNBC, BBC World ir kitos.

Bendro pobūdžio programos – tai tradicinės, nespecializuotos televizijos programos, transliuojančios įvairias laidas, filmus, sporto renginius, žinių laidas ir kita.

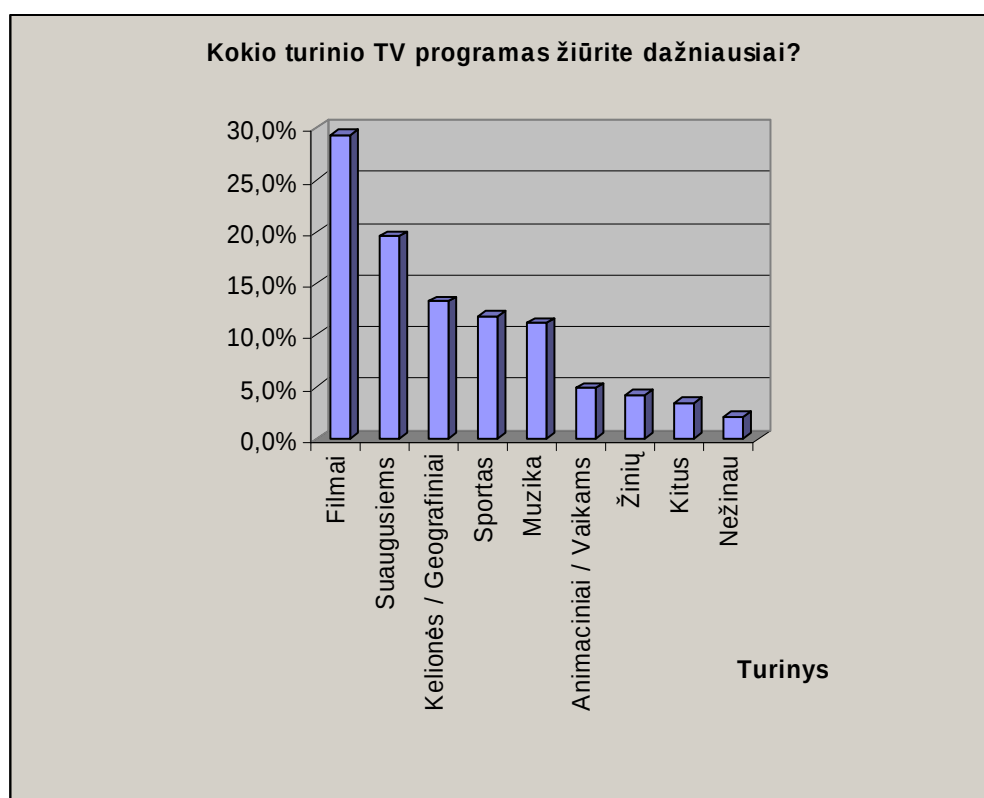

5 diagrama – kabelinių televizijų programų tematika [2, 3, 5, 6, 8, 16, 21, 22, 23, 24, 31, 32, 42, 43, 47, 51, 52, 54, 55, 61, 64, 65, 68]

Kaip parodė tyrimas, vidutiniai rezultatai visose apskrityse panašūs. Dominuoja bendro pobūdžio programos. Erotinių programų yra itin mažai, manau dėl draudimo Lietuvoje platinti pornografiją ir

nesenai kilusių abejonių dėl tokių programų turinio. 2006 metų pradžioje Radijo ir televizijos komisija kai kurias „Adult Channel“ bei „TV-1000“ laidas pripažino pornografinėmis ir uždraudė abiejų programų retransliavimą retransliavimą. Tačiau po kelių savaitių jų retransliavimas buvo atnaujintas, pasinaudojant tuo kad pornografinėmis buvo pripažintos konkrečios laidos, o ne pačios programos. Kiek kitokia padėtis šioje srityje yra užsienyje. Ten kabelinių televizijų turiniui yra taikoma mažiau suvaržymų, leidžiama transliuoti net ir pornografinio turinio programas, tik reikalaujama techninėmis priemonėmis užtikrinti kad jos būtų neprieinamos nepilnamečiams. Paprastai tai užtikrinama naudojant kodavimą. Specializuotų programų kiekviena televizija paprastai po keletą iš kiekvienos grupės, kiek daugiau muzikinių bei informacinių. Manau tai gali lemti tas faktas, kad informacinės programos paprastai transliuojami rusų kalba, todėl suprantamos daugumai žiūrovų. [4, 25]

Įdomu palyginti analizės rezultatus su UAB Erksos atliktos internetinės apklausos „Kokias palydovinės TV programas žiūrovai žiūri dažniausiai“. Ši apklausa yra netikimybinė, joje dalyvavo 143 respondentai. Rezultatai pateikiami lentelėje žemiau:

6 diagrama. Televizijos programų žiūrėjimas pagal turinį. [17]

Rezultatai yra gana įdomūs ir kiek netikėti. Pasirodo dauguma respondentų naudoja palydovinę televiziją pramogoms – žiūri filmus, sportą, klausosi muzikos. Ir tik nedidelė dalis naudoja palydovinę televiziją informacijos gavimui. Manau tai atspindi M. McLuhan teiginį kad žiniasklaidos turinys

priklauso nuo jos formos – vizuali karšta žiniasklaida tokia kaip televizija pagrinde atlieka pramoginę funkciją, informacinę palikdama šaltesnėms žiniasklaidos priemonėms, tokioms kaip kad laikraščiai. Be to, šios apklausos rezultatai nesutampa su kabelinių televizijų programų paketų struktūra. Ypač išsiskiria laidų suaugusiems populiarumas, tuo tarpu kabelinės televizijos erotinės tematikos programų beveik neretransliuoja.

3.6 Programų paketo kaina

Bandant panagrinėti ekonominius faktorius, įtakančius kabelinių televizijų programų paketo formavimą, surinkau informaciją apie tai, kokius programų paketus siūlo kabelinės televizijos, kiek programų į juos įeina, kokios tų paketų kainos. Detali informacija pateikta priede esančioje lentelėje. Ne visos kabelinės televizijos siūlo kelis programų paketus. Kai kurios apsiriboja vienu programų paketu visiems. To priežastis yra tai, jog norint siūlyti kelis skirtingus programų paketus, reikia investuoti į brangesnę įrangą. Dažniausiai ši techninė problema išsprendžiama statant filtrą prieš kabelį nueinantį į gyventojų butą. Toks filtras nepraleidžia tam dažnių aukštesnių už nustatytą. Paketai turi būti sudaryti taip, kad kiekvieno paketo programos dažnių lentelėje eitų iš eilės. Be to, negalima sudaryti tokių paketų, kurie visiškai skirtųsi vienas nuo kito. Į didesnį paketą įeina visos mažesnio paketo programos. Taigi, paketų skaidymo technologija yra gana nelanksti, todėl kai kurios televizijos vietoj to, kad kurti specialius paketus socialiai remtiniams žmonėms, tiesiog siūlo jiems nuolaidas. [9]

Iš 10 lentelės (žr. priedus) matome, kad didesniuose miestuose paprastai siūlomi programų paketai yra didesni nei mažuose. Taip pat nemažai mažųjų miestų kabelinės televizijos siūlo pigius socialinius paketus. Tuo tarpu kainodarą suprasti yra sudėtinga – kai kurios kabelinės televizijos siūlo kur kas daugiau programų už mažesnę kainą, nei kitos. Manau čia didelę įtaką turi tas faktas, kad kabelinių televizijų rinka reikalauja didelių įėjimo investicijų – daug kainuoja kabelinio tinklo įrengimas, taip pat nemažai retransliavimo centras. Todėl konkurencija, ypač mažesniuose miestuose, nėra didelė. Be to, mažesniuose miestuose dažnai nebūna tokių daugiabučių rajonų kaip kad didžiuosiuose miestuose. Ten populiariesni privatūs namai. Todėl kabelinio tinklo sukūrimas reikalauja didesnių investicijų. Tai lemia, kad kabelinės televizijos turi imti didesnę abonentinę mokestį arba transliuoti mažiau kanalų, norint kad joms atsipirktų investuoti pinigai.

Dažniausiai kabelinių televizijų paketų kaina svyruoja apie 20 litų. Išimtis yra keletas televizijų – Rygveda (kaina 45 litai už išplėstinį ir 35 už bazinį paketą), Init (34 litai už didįjį paketą) ir Balticum (33 litai už didįjį paketą). Siekiant suprasti kaip skiriasi skirtingose apskrityse kabelinės televizijos kainos, nutariau ištirti kokia kaina yra mokama už vieną kanalą. Šis rodiklis tiksliau atspindi esamą padėtį.

Tyrimui buvo imti didžiausi kabelinės televizijos siūlomi kanalų paketai. Žemiau pateiktoje lentelėje matome atlikto tyrimo rezultatus:

Apskritis	Kaina už vieną kanalą litais
Vilniaus apskritis	0,48 lt
Kauno apskritis	0,52 lt
Klaipėdos apskritis	0,74 lt
Telšių apskritis	0,69 lt
Alytaus apskritis	0,46 lt
Utenos apskritis	0,73 lt
Panevėžio apskritis	0,65 lt
Marijampolės apskritis	0,60 lt
Šiaulių apskritis	0,61 lt

6 lentelė – Lietuvos kabelinių televizijų kaina už vieną kanalą

Kaip matome iš tyrimo, kabelinių televizijų kainos už vieną kanalą išsimėto gana plačiame diapazone – nuo 0,46 iki 0,74 lito už kanalą – kainos skirtumas 1,6 karto (arba nuo 0,34 iki 0,83 lito už kanalą konkrečių kabelinių televizijų atveju – kainos skirtumas net 2,4 karto). Iš tokių didelių kainų skirtumų galima padaryti vieną išvadą – konkurencija kabelinių televizijų rinkoje yra gana silpna – didžiausia ji yra Vilniaus (Vilniaus mieste konkuruoja net 7 kabelinės televizijos), Kauno apskrityse, tuo tarpu Klaipėdos (Klaipėdos mieste įsitvirtinusi UAB Baltikum TV, tuo tarpu kituose didžiuosiuose miestuose kabelinės televizijos rinką dalijasi keletas konkurentų), Utenos, Telšių apskrityse ji gana menka. Įdomu, kad nors ir tepavyko gauti duomenis apie vieną Alytaus apskrityje veikiančią kabelinę televiziją, jos kaina yra stebėtinai maža – 0,46 lito už vieną kanalą. [2, 3, 5, 6, 8, 16, 21, 22, 23, 24, 31, 32, 42, 43, 47, 51, 52, 54, 55, 61, 64, 65, 68]

3.7 Technologiniai programų retransliavimo ypatumai

Lietuvos respublikos vyriausybė tvirtina Nacionalinę radijo dažnių paskirstymo lentelę, pagal kurią sudaroma televizijos kanalų dažnių lentelė, kurią savo transliacijoms privalo naudoti visi kabelinių ir

antžeminių televizijų operatoriai. Čia pateikta apibendrinta lentelės versija, pilną lentelę galite rasti darbo priede.

Juosta	Kanalai	Dažniai (MHz)
I	R1 – R2	48,5 – 66
II	R3 – R5	76 – 100
Kabelinės TV	S1 – S8	110 – 174
III	R6 – R12	174 – 230
Kabelinės TV	S11 – S40	230 – 470
IV	21 – 37	470 – 606
V	38 - 69	606 - 862

7 lentelė – apibendrinta televizijos kanalų dažnių lentelė [53]

IV ir V juostos priklauso decimetriniam radijo bangų diapazonui, I, II, III juostos – metriniam, kitos juostos skirtos kabelinėms televizijoms. Nuo kanalo S20 iki S40 imtinai eina vadinamas „Hyper band“ diapazonas, senesni televizoriai jame retransliuojamų programų rodyti nesugeba. Todėl dauguma kabelinių televizijų vengia jį naudoti, arba naudoja jį ne itin populiariom programom retransliuoti. Iš viso dažnių lentelėje numatyti 99 kanalai, kuriuos kabelinės televizijos gali naudoti transliacijoms. Praktikoje dažniausiai panaudojama apie 50. Naujos skaitmeninės televizijos technologijos leidžia padidinti kanalų skaičių dar 6 kartus. Taigi, galima teigti jog dažnių ribotumas kol kas kabelinėms televizijoms problemų nekelia, jis įtakoja tik programų išdėstymą, nes senesni televizoriai nesugeba išnaudoti visos dažnių juostos.

Tačiau kabelinės televizijos turi gerokai daugiau dažnių nei eterinės. Praktiškai eterinėms televizijoms pigiausia yra naudoti metrinius dažnius, į kuriuos telpa tik 12 programų. Decimetrinių dažnių siųstuvai padengia kur kas mažesnę teritoriją nei metrinių, todėl norint padengti visos šalies teritoriją, reikia kur kas daugiau investuoti į siųstuvų tinklą. Decimetrinius dažnius dažniausiai naudoja regioninės televizijos, kurioms nebūtina aprėpti visą Lietuvos teritoriją.

Atlikę nuo analoginių programų transliacijų dažniai panaudojami kitoms paslaugoms teikti. Šiuo metu Lietuvoje pradėta diegti skaitmeninė televizija. Kai kurios kabelinės televizijos jau pradėjo transliuoti šalia analoginio paketo, dalį programų skaitmeniniu būdu – Vinita transliuoja 12 programų, Rygveda 36 programas, Balticum net 45 programas. [6, 32, 52] Dalis kanalų diapazono išnaudojama retransliuojant radijo programas. Didelė dalis Lietuvos kabelinių televizijų teikia ir interneto paslaugas. LKTA (Lietuvos kabelinių televizijų asociacija) puslapyje pateiktos 45 kabelinės televizijos, teikiančios interneto paslaugas[39]. Tačiau RRT duomenimis interneto paslaugas teikia tik 34 kabelinės televizijos.

[53] Licenzijas teikti kabelinių televizijų paslaugas turi 50 įmonių. Taigi, optimistiniu variantu, tik 5 įmonės iš 50 (10 %) neteikia interneto paslaugų, pesimistiniu – 16 (32 %). Interneto tiekimas taip pat naudoja televizijos dažnius. 5 kabelinės televizijos teikia ir fiksuoto telefoninio ryšio paslaugą. [53] Todėl galima teigti, jog stambesnės kabelinės televizijos, kurios teikia platų paslaugų spektrą, didesniąją televizijos kanalų dažnių dalį išnaudoja.

IŠVADOS

Pagrindinė darbo išvada – mano iškeltas hipotetinis Lietuvos kabelinių televizijų programų paketo formavimo modelis yra teisingas (žr. 8 pav. puslapyje 26). Tyrimų rezultatai jį patvirtina. Iš darbo taip pat galima daryti ir kitas išvadas:

- Palydovinės televizijos neatitinka Lietuvos žiūrovų poreikių – dauguma jų transliuoja Lietuvoje menkai mokamomis kalbomis, egzistuoja daug problemų įsigyjant dekodavimo korteles, nepigi įranga. Galima teigti kad didelės konkurencijos kabelinėms televizijoms jos nesudaro. Pagrindinė problema yra tai, kad nėra Baltijos šalių regionui skirtų palydovų – dabar Lietuvoje matomi palydovai yra skirti Vokietijai, Lenkijai, Skandinavijos šalims.
- Palyginus Lietuvos gyventojų mokamas kalbas ir kabelinių televizijų programų paketo kalbas pastebėta didelė priklausomybė nuo gyventojų mokamų kalbų. Koreliacijos koeficiento vidurkis siekia 0,92. Todėl kaltinti kabelines televizijas remiantis vien tuo, kad retransliuojamų programų yra rusiškos, prorusiška propaganda negalima. Kad daryti tokią išvadą, reikia atlikti programų turinio analizę.
- Kabelinės televizijos laikosi Visuomenės informavimo įstatymo reikalavimo retransliuoti nacionalines lietuviškas programas. Todėl lietuviškų programų skaičius visose kabelinėse televizijose yra labai panašus.
- Programų paketo kaina yra gana panaši, už pilną paketą prašoma nuo 20 litų per mėnesį. Mažesniuose miestuose dažnai siūloma keletas paketų – pigesni nei pagrindinis, tačiau turintys mažiau kanalų. Tai yra susiję su ekonomine padėtimi – ne visi abonentai gali sau leisti įsigyti pagrindinį paketą.
- Tyrimas parodė, kad kol kas mūsų kabelinės televizijos yra nespecializuotos, jose dominuoja bendro pobūdžio programos. Didėjant programų skaičiui televizijose, situacija turėtų keistis. Erotinio pobūdžio programų, dėl reguliuojančių institucijų priešiško, Lietuvos kabelinės televizijos vengia, nors remiantis apklausomis jos turėtų nemažą populiarumą.
- Technologijos šiuo metu neriboja retransliuojamų programų skaičiaus, tik įtakoja jų išdėstymą. Iš 99 techniškai galimų retransliuoti kanalų išnaudojami tik apie 50 ar net mažiau. Taigi, rezervas plėtrai tebeegzistuoja. Perėjus prie skaitmeninio transliavimo technologijos, potencialus programų skaičius dar labiau padidės.

Prognozės. Remiantis palydovinėje televizijoje pastebėtomis tendencijomis galima prognozuoti jog kabelinėse televizijose skaitmeninis transliavimo būdas per artimiausius keletą metų pakeis analoginį. Didesniuose miestuose šis perėjimas bus greitesnis, mažesniuose lėtesnis, nes mažiau pajamų gaunantys gyventojai lėčiau pakeis savo televizorius į skaitmeninius ar nusipirks skaitmeninius priedėlius. Perėjus prie skaitmeninių transliacijų pagerės vaizdo kokybė, padaugės retransliuojamų programų, didės specializuotų programų skaičius.

Jau dabar pastebimas gana prastas rusų kalbos mokėjimas jaunimo tarpe. Ilgainiui Lietuvos gyventojai geriau mokės anglų kalbą ir prasčiau rusų. Tai turėtų atsispindėti ir kabelinių televizijų programų paketuose. Manau tikslinga ateityje smarkiau pasikeitus kalbų mokėjimui iš naujo atlikti tyrimą kaip tai atitinka kabelinių televizijų programų paketo kalbas.

BIBLIOGRAFINIŲ NUORODŲ SĄRAŠAS

1. Agenda setting theory [interaktyvus]. [žiūrėta 2005 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: [<www.tcw.utwente.nl/theorieenoverzicht/Theory%20clusters/Mass%20Media/Agenda-Setting_Theory.doc/>](http://www.tcw.utwente.nl/theorieenoverzicht/Theory%20clusters/Mass%20Media/Agenda-Setting_Theory.doc/)
2. AKTV [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: [<http://www.aktv.lt/AKTV/>](http://www.aktv.lt/AKTV/)
3. Anykščių kabelinė televizija ir internetas [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: [<http://www.cabletv.lt/>](http://www.cabletv.lt/)
4. Atnaujinamas televizijos programų "Adult Channel" bei "TV 1000" naktinės dalies retransliavimas [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. vasario 28 d.]. Prieiga per internetą: [<http://www.vtv.lt/content/view/16028/292/>](http://www.vtv.lt/content/view/16028/292/)
5. AVVA TV [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: [<http://www.avva.lt/>](http://www.avva.lt/)
6. Balticum telekomunikacijų bendrovė [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: [<http://www.balticum-tv.lt/>](http://www.balticum-tv.lt/)
7. Butkus A. Kada matysime Latvijos TV? [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. kovo 3 d.]. Prieiga per internetą: [<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=8929095 >](http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=8929095)
8. "C Gates" kabelinė televizija [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: [<http://www.cgames.lt/>](http://www.cgames.lt/)
9. Cable television – Wikipedia [interaktyvus]. [žiūrėta 2005 m. balandžio 21 d.]. Prieiga per internetą: [<en.wikipedia.org/wiki/Cable_television>](http://en.wikipedia.org/wiki/Cable_television)
10. Cultivation theory [interaktyvus]. [žiūrėta 2005 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: [<www.tcw.utwente.nl/theorieenoverzicht/Theory%20clusters/Mass%20Media/Cultivation_Theory.doc/>](http://www.tcw.utwente.nl/theorieenoverzicht/Theory%20clusters/Mass%20Media/Cultivation_Theory.doc/)
11. Deltuvas, M. „Skystar 2“: nežemiškos pramogos už žemišką kainą *Naujoji komunikacija* Nr. 11 (132) 2003 birželio 26 – liepos 15
12. Didinamos palydovinės televizijos paslaugų "Viasat" kainos [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. kovo 1 d.]. [<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=8915007 >](http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=8915007)

13. Didžiausi Estijos kabeliniai teleoperatoriai išjungė populiarius Rusijos TV kanalus [interaktyvus].
[žiūrėta 2006 m. sausio 2 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=8399275> >
14. Donauskaitė D. Cenzūra – naujos kartos vaistai [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. balandžio 13 d.].
Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=9309888> >
15. Donskis, L. Pokolonijinės sąmonės grimasos *Klaipėda* 2005 birželio 20
16. Elekta [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.elekta.lt/>>
17. Erksa [interaktyvus][žiūrėta 2005 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: <www.erksa.lt>
18. Estijoje gali būti nutrauktas Rusijos televizijos kanalų transliavimas [interaktyvus]. [žiūrėta 2005 m. gruodžio 30 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=8378431>>
19. Europos konvencija dėl televizijos be sienų [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www3.lrs.lt/cgi-bin/getfmt?C1=e&C2=95905>>
20. Framing [interaktyvus]. [žiūrėta 2005 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą:
<www.tcw.utwente.nl/theorieenoverzicht/Theory%20clusters/Mass%20Media/Framing.doc/ >
21. IGNet [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ignet.lt/>>
22. INIT kabelinė televizija [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.init.lt/>>
23. Kabelinė televizija ir internetas [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://cable.satela.lt/>>
24. Kabelinė TV – Roventa [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.roventa.lt/>>
25. Kabelinėms televizijoms uždrausta retransliuoti neva pornografinius kanalus [interaktyvus].
[žiūrėta 2006 m. vasario 2 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.delfi.lt/news/economy/Media/article.php?id=8674309> >
26. Kabelinės televizijos prašo atšaukti draudimą retransliuoti Baltarusijos televiziją [interaktyvus].
[žiūrėta 2006 m. balandžio 10 d.]. <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=9273123> >
27. Kada filmus žiūrėsime originalo kalba [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. vasario 22 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/news/daily/voxpopuli/article.php?id=8846145> >
28. Kariauja ne televizijos, o valstybės [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. kovo 28 d.].
<<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=9154127> >

29. Knowledge gap [interaktyvus]. [žiūrėta 2005 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą:
<http://www.tcw.utwente.nl/theorieenoverzicht/Theory%20clusters/Mass%20Media/knowledge_gap.doc/>
30. Koreliacija – Wikipedia [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. balandžio 3 d.].
<<http://lt.wikipedia.org/wiki/Koreliacija>>
31. KTV Parabolė [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.parabole.lt/>>
32. KTV Vinita [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.vinita.lt/>>
33. Lietuvos respublikos autorių ir gretutinių teisių įstatymas [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www3.lrs.lt/cgi-bin/getfmt?C1=e&C2=207199>>
34. Lietuvos respublikos elektroninių ryšių įstatymas [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.].
Prieiga per internetą: <<http://www3.lrs.lt/cgi-bin/getfmt?C1=e&C2=232036>>
35. Lietuvos respublikos konkurencijos įstatymas [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www3.lrs.lt/cgi-bin/getfmt?C1=e&C2=232822>>
36. Lietuvos respublikos reklamos įstatymas [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www3.lrs.lt/cgi-bin/getfmt?C1=e&C2=199351>>
37. Lietuvos respublikos visuomenės informavimo įstatymas [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www3.lrs.lt/cgi-bin/getfmt?C1=e&C2=238730>>
38. Lietuvos statistikos departamentas [interaktyvus]. [žiūrėta 2005 m. balandžio 12 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.std.lt/lt/>>
39. LKTA [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.lkta.lt/>>
40. Macutkevič T. Skaitmeninių transliacijų problemos ir perspektyvos [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.elektronika.lt/articles/communication/156/>>
41. Maliukevičius, N. Lietuva – Rusijos informacinė kolonija [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. kovo 14 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/news/daily/comments/article.php?id=9025848>>
42. Marijampolė kabelinė televizija [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.mktv.lt/>>
43. Marsatas [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.marsatas.lt/>>

44. Matonis, A. Kalbinė segregacija 21 amžiuje? Įsijunkite TV Lietuvoje [interaktyvus]. [žiūrėta 2005 m. birželio 17 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=6917713>>
45. McCombs, M. Building consensus: The news media's agenda-setting roles
46. Mikelaitis V. Internetas per kabelinės ir palydovinės TV sistemas [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.elektronika.lt/articles/communication/146/>>
47. Mikrovisata [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.mikrovisata.lt/>>
48. Noam Chomsky – Wikipedia [interaktyvus]. [žiūrėta 2005 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <en.wikipedia.org/wiki/Chomsky>
49. Parlamentarai įvairiai vertina Baltarusijos TV retransliavimo uždraudimą [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. kovo 30 d.]. <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=9182346>>
50. Priming [interaktyvus]. [žiūrėta 2005 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą:
<www.tcw.utwente.nl/theorieenoverzicht/Theory%20clusters/Mass%20Media/Priming.doc/>
51. REMO – kabelinė televizija, internetas, prekyba [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.remo.lt/>>
52. Rygveda – kabelinė televizija [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.rygveda.lt/>>
53. Ryšių reguliavimo tarnyba [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. balandžio 26 d.]. Prieiga per internetą
<<http://www.rrt.lt/>>
54. Rokiškio kabelinė televizija „Zirzilė“ [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.sid.lt/>>
55. Salmija – Kabelinė televizija [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.salmija.lt/>>
56. SatcoDX Satellite Chart: ASTRA 1C,1E,1F,1G,1H,2C (19.2E) [interaktyvus]. [žiūrėta 2005 m. balandžio 12 d.]. Prieiga per internetą: <www.satcodx2.com/0192/uke>
57. SatcoDX Satellite Chart: HOTBIRD 1,2,3,4,5,6 (13.0E) [interaktyvus]. [žiūrėta 2005 m. balandžio 12 d.]. Prieiga per internetą: <www.satcodx1.com/0130/uke>
58. SatcoDX Satellite Chart: SIRIUS 2,3 (5.0E) [interaktyvus]. [žiūrėta 2005 m. balandžio 12 d.]. Prieiga per internetą: <www.satcodx1.com/0050/uke>
59. Satellite television – Wikipedia [interaktyvus]. [žiūrėta 2005 m. balandžio 21 d.]. Prieiga per internetą: <[en.wikipedia.org/wiki/Satellite television](http://en.wikipedia.org/wiki/Satellite_television)>

60. Skaitmeninė televizija ateina į Lietuvą [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=8398076>>
61. Splus [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.splus.lt/>>
62. Starkus B., Starkus M. Skaitmeninės televizijos perspektyvos [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.elektronika.lt/articles/communication/631/>>
63. Statkevič J. Skaitmeninė DVB televizija [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lrtc.lt/naujuves/Skaitmenine_DVB_televizija.html>
64. Telesat – televizija, radijas, internetas... [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.telesat.lt/>>
65. UAB Rietavo televizija [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.rietavas.net/>>
66. Venskų M. Ar ginsime Lukašenką "žodžio laisvę"? [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. balandžio 12 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=9292753>>
67. "Viginta" įsigijo bendrovės "Socius Tuus" ir "Duomenų tiltas" [interaktyvus]. [žiūrėta 2005 m. gruodžio 22 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=8327673>>
68. VILSAT [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.vilsat.lt/>>
69. Žalys L. Lietuva iš Rytų jaučia smarkų informacinį spaudimą [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. vasario 27 d.]. <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=8890137&>>
70. Žibas A. Kodėl mums uždraudė žiūrėti Baltarusijos TV? [interaktyvus]. [žiūrėta 2006 m. balandžio 8 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=9259203>>

PRIEDAI

1 priedas: Lietuvos kabelinių televizijų programose naudojamos kalbos pagal regionus

KTV	Lietuvių	Rusų	Anglų	Vokiečių	Prancūzų	Lenkų	Ukrai- niečių	Balta- rusių	Kiti
Vilniaus apskritis									
C-Gates (Vilnius)	10 19%	15 28%	14 26%	4 8%	2 4%	3 6%	2 4%	1 2%	2 4%
Rygveda (Vilnius)	11 22%	15 31%	10 20%	2 4%	5 10%	3 6%	1 2%	1 2%	1 2%
Vinita (Vilnius)	10 18%	18 32%	10 18%	6 11%	5 9%	2 4%	1 2%	1 2%	3 6%
Salmija (Vilnius)	10 26%	17 44%	2 5%	3 8%	4 10%	1 3%	1 3%	1 3%	0 0%
C-gates (Vilkipėdė)	9 18%	16 33%	14 29%	3 6%	3 6%	2 4%	1 2%	1 2%	0 0%
Remo (Elektrėnai)	12 32%	10 26%	7 18%	2 5%	4 11%	1 3%	2 5%	0 0%	0 0%
Viso	62 22%	91 32%	57 20%	20 7%	23 8%	12 4%	8 3%	5 2%	6 2%
Kauno apskritis									
Init (Kaunas)	11 18%	20 33%	11 18%	8 13%	6 10%	2 3%	0 0%	0 0%	3 5%
AVVA (Jonava)	11 31%	11 31%	5 14%	3 9%	1 3%	1 3%	1 3%	1 3%	1 3%
Parabole (Kaunas)	10 19%	17 33%	10 19%	3 6%	6 12%	3 6%	2 4%	0 0%	1 2%
Viso	32 22%	48 32%	26 18%	14 9%	13 9%	6 4%	3 2%	1 1%	5 3%
Klaipėdos apskritis									
Balticum (Klaipėda)	10 19%	21 40%	13 25%	5 10%	2 4%	0 0%	1 2%	0 0%	0 0%

Balticum (Palanga)	9 27%	11 33%	9 27%	2 6%	2 6%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%
Balticum (Kretinga)	9 36%	9 36%	4 16%	2 8%	1 4%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%
Telesat (Šilutė)	6 25%	11 46%	1 4%	5 21%	1 4%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%
Satela (Gargždai)	8 32%	7 28%	6 24%	2 8%	1 4%	0 0%	1 4%	0 0%	0 0%
Viso	42 26%	59 37%	33 21%	16 10%	7 4%	0 0%	2 1%	0 0%	0 0%
Telšių apskritis									
Roventa (Mažeikiai)	8 26%	14 45%	7 23%	1 3%	0 0%	0 0%	1 3%	0 0%	0 0%
Rietavo KTV	7 23%	15 48%	4 13%	2 6%	1 3%	0 0%	1 3%	0 0%	1 3%
Viso	15 24%	29 47%	11 18%	3 5%	1 2%	0 0%	2 3%	0 0%	1 2%
Alytaus apskritis									
Alytaus kabelinė televizija	9 22%	13 32%	6 15%	4 10%	5 12%	1 2%	1 2%	0 0%	2 4%
Utenos apskritis									
Anyksciu KTV (cabletv.lt)	8 21%	17 45%	5 13%	2 5%	4 11%	0 0%	1 3%	0 0%	1 3%
Ignet (Ignalina)	4 24%	10 59%	2 12%	1 6%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%
Satela (Zarasai)	5 21%	8 33%	4 17%	2 8%	1 4%	1 4%	2 8%	0 0%	1 4%
Viso	17 22%	35 44%	11 14%	5 6%	5 6%	1 1%	3 4%	0 0%	2 3%
Panevėžio apskritis									
Elekta (Panevėžys)	9 27%	14 42%	3 9%	4 12%	3 9%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%

Zirzilė (Rokiškis)	7 23%	10 33%	4 13%	2 7%	4 13%	0 0%	1 3%	0 0%	2 7%
Viso	16 25%	24 38%	7 11%	6 10%	7 11%	0 0%	1 2%	0 0%	2 3%
Marijampolės apskritis									
Marijampolės KTV	8 26%	10 32%	8 26%	2 6%	1 3%	1 3%	1 3%	0 0%	0 0%
Marsatas (Marijampolė)	12 32%	8 21%	5 13%	3 8%	6 16%	3 8%	1 3%	0 0%	0 0%
Satela (Vilkaviškis)	6 25%	8 33%	4 17%	3 13%	1 4%	1 4%	1 4%	0 0%	0 0%
Viso	26 28%	26 28%	17 18%	8 9%	8 9%	5 5%	3 3%	0 0%	0 0%
Šiaulių apskritis									
Splius (Šiauliai)	9 29%	8 26%	8 26%	1 3%	5 16%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%

8 lentelė. Lietuvos kabelinių televizijų programose naudojamos kalbos pagal regionus. [2, 3, 5, 6, 8, 16, 21, 22, 23, 24, 31, 32, 42, 43, 47, 51, 52, 54, 55, 61, 64, 65, 68]

2 priedas: Lietuvos kabelinių televizijų programų tematika pagal regionus

KTV	Filmai	Erotika	Informaciniai	Sportas	Muzika	Vaikams	Žinios	Bendri
Vilniaus apskritis								
C-Gates (Vilnius)	6 11 %	1 2 %	7 13 %	2 4 %	5 9 %	3 6 %	5 9 %	25 46 %
Rigveda (Vilnius)	4 11 %	1 3 %	9 24 %	3 8 %	4 11 %	1 3 %	1 3 %	14 38 %
Vinita (Vilnius)	5 10 %	1 2 %	7 14 %	4 8 %	5 10 %	3 6 %	3 6 %	23 45 %
Salvija (Vilnius)	3 8 %	0 0 %	6 16 %	1 3 %	4 11 %	2 5 %	2 5 %	20 53 %
C-gates (Vilkipėdė)	4 8 %	0 0 %	7 14 %	2 4 %	4 8 %	4 8 %	4 8 %	25 50 %
Remo (Elektrėnai)	3 8 %	0 0 %	4 11 %	2 5 %	6 16 %	2 5 %	1 3 %	19 51 %
Viso	25 9 %	3 1 %	40 15 %	14 5 %	28 10 %	15 6 %	16 6 %	126 47 %
Kauno apskritis								
Init (Kaunas)	5 8 %	1 2 %	7 11 %	4 6 %	7 11 %	3 5 %	4 6 %	32 51 %
AVVA (Jonava)	3 9 %	0 0 %	2 6 %	2 6 %	3 9 %	1 3 %	3 9 %	21 60 %
Parabole (Kaunas)	5 10 %	0 0 %	9 18 %	4 8 %	6 12 %	2 4 %	4 8 %	21 41 %
Viso	13 9 %	1 1 %	18 12 %	10 7 %	16 11 %	6 4 %	11 7 %	74 50 %
Klaipėdos apskritis								
Balticum (Klaipėda)	5 10 %	1 2 %	10 20 %	3 6 %	5 10 %	2 4 %	3 6 %	22 43 %
Balticum (Palanga)	3 9 %	0 0 %	4 12 %	2 6 %	4 12 %	2 6 %	3 9 %	15 45 %
Balticum (Kretinga)	2 8 %	0 0 %	3 12 %	1 4 %	2 8 %	1 4 %	1 4 %	15 60 %
Telesat (Šilutė)	3 13 %	0 0 %	2 8 %	0 0 %	2 8 %	1 4 %	0 0 %	16 67 %
Satela (Gargždai)	2 8 %	0 0 %	2 8 %	2 8 %	2 8 %	1 4 %	2 8 %	13 54 %
Viso	15 10 %	1 1 %	21 13 %	8 5 %	15 10 %	7 4 %	9 6 %	81 52 %

Telšių apskritis								
Roventa (Mažeikiai)	4 13 %	0 0 %	6 20 %	2 7 %	2 7 %	2 7 %	2 7 %	12 40 %
Rietavo KTV	4 13 %	1 3 %	4 13 %	2 6 %	2 6 %	2 6 %	1 3 %	15 48 %
Viso	8 13 %	1 2 %	10 16 %	4 7 %	4 7 %	4 7 %	3 5 %	27 44 %
Alytaus apskritis								
Alytaus kabelinė televizija	4 10 %	1 3 %	6 15 %	2 5 %	4 10 %	2 5 %	2 5 %	19 48 %
Utenos apskritis								
Anyksciu KTV (cabletv.lt)	4 11 %	1 3 %	8 23 %	1 3 %	3 9 %	2 6 %	2 6 %	14 40 %
Ignet (Ignalina)	4 24 %	0 0 %	1 6 %	1 6 %	1 6 %	1 6 %	1 6 %	8 47 %
Satela (Zarasai)	2 8 %	0 0 %	4 17 %	3 13 %	2 8 %	1 4 %	1 4 %	11 46 %
Viso	10 13 %	1 1 %	13 17 %	5 7 %	6 8 %	4 5 %	4 5 %	33 43 %
Panevėžio apskritis								
Elekta (Panevėžys)	3 9 %	0 0 %	5 15 %	1 3 %	3 9 %	2 6 %	2 6 %	17 52 %
Zirzilė (Rokiškis)	2 7 %	0 0 %	3 10 %	2 7 %	4 14 %	2 7 %	3 10 %	13 45 %
Viso	5 8 %	0 0 %	8 13 %	3 5 %	7 11 %	4 6 %	5 8 %	30 48 %
Marijampolės apskritis								
Marijampolės KTV	3 10 %	1 3 %	2 6 %	3 10 %	4 13 %	1 3 %	3 10 %	14 45 %
Marsatas (Marijampolė)	1 2 %	0 0 %	4 10 %	2 5 %	6 14 %	1 2 %	2 5 %	26 62 %
Satela (Vilkaviškis)	2 8 %	0 0 %	4 17 %	3 13 %	2 8 %	1 4 %	1 4 %	11 46 %
Viso	6 6 %	1 1 %	10 10 %	8 8 %	12 12 %	3 3 %	6 6 %	51 53 %

Šiaulių apskritis								
Splius (Šiauliai)	2 6 %	0 0 %	6 19 %	2 6 %	3 9 %	1 3 %	4 13 %	14 44 %

9 lentelė - Lietuvos kabelinių televizijų programų tematika pagal regionus [2, 3, 5, 6, 8, 16, 21, 22, 23, 24, 31, 32, 42, 43, 47, 51, 52, 54, 55, 61, 64, 65, 68]

3 priedas: Lietuvos kabelinių televizijų programų paketų kainos pagal regionus

KTV	Kanalų paketas / kanalų skaičius / kaina	Kanalų paketas / kanalų skaičius / kaina	Kanalų paketas / kanalų skaičius / kaina
Vilniaus apskritis			
C-Gates (Vilnius)	Bazinis / 53 kanalai / 20 litų		
Rygveda (Vilnius)	Išplėstinis / 45 litai	Bazinis / 52 kanalai / 35 litai	
Vinita (Vilnius)	Bazinis / 56 kanalai / 19 litų		
Salmija (Vilnius)	Bazinis / 39 kanalai 24 litai		
C-gates (Vilkipėdė)	Deimantinis / 51 kanalas / 21 litas	Perlinis / 16 kanalų / 16 litų	Gintarinis / 9 kanalai / 8 litai
Remo (Elektrėnai)	Bazinis / 39 kanalai / 18 litų	Mini / 5 litai	
Kauno apskritis			
Init (Kaunas)	Didysis / 61 kanalas / 34 litai	Bazinis / 47 kanalai / 23 litai	Mažasis / 21 kanalas / 11 litų
AVVA (Jonava)	Bazinis / 35 kanalai / 16 litų	Mini / 10 kanalų / 8 litai	Socialinis / 4 kanalai / 1 litas
Parabole (Kaunas)	Bazinis / 44 kanalai / 24 litai	Vidutinis / 23 kanalai / 13 litų	Mažasis / 11 kanalų / 6 litai
Klaipėdos apskritis			
Balticum (Klaipėda)	Didysis / 50 kanalų / 33 litai	Pagrindinis / 32 kanalai / 23 litai	Taupusis / 11 kanalų / 6 litai

Balticum (Palanga)	Pagrindinis / 33 kanalai / 20 litų		
Balticum (Kretinga)	Pagrindinis / 25 kanalai / 20 litų	Taupusis / 9 kanalai / 6 litai	
Telesat (Šilutė)	Bazinis / 24 kanalai		
Satela (Gargždai)	Bazinis / 25 kanalai / 20 litų		
Telšių apskritis			
Roventa (Mažeikiai)	Bazinis / 31 kanalas 23 litai		
Rietavo KTV	Bazinis / 31 kanalas / 23 litai		
Alytaus apskritis			
Alytaus kabelinė televizija	Didysis / 48 kanalai / 22 litai	Pagrindinis / 33 kanalai / 17 litų	Taupusis / 14 kanalų / 11 litų
Utenos apskritis			
Anyksciu KTV (cabletv.lt)	Bazinis / 40 litų / 23 litai		
Ignet (Ignalina)	Bazinis / 23 kanalai / 18 litų		
Satela (Zarasai)	Pilnas / 24 kanalai / 20 litų	Mažasis / 13 kanalų / 14 litų	
Panevėžio apskritis			
Elekta (Panevėžys)	Bazinis / 33 kanalai / 19 litų		
Zirzilė (Rokiškis)	Bazinis / 29 kanalai / 21 litas	Mini / 14 kanalai / 10 litų	Socialinis / 5 kanalai / 5 litai

Marijampolės apskritis			
Marijampolės KTV	Didysis / 32 kanalai / 18 litų	Mažasis / 15 kanalų / 12 litų	Kolektyvinis / 7 kanalai / 4,50 lito
Marsatas (Marijampolė)	Didysis / 44 kanalai / 18 litų	Mažasis / 18 kanalų / 10 litų	Socialinis / 10 kanalų / 5 litai
Satela (Vilkaviškis)	Pilnas / 24 kanalai / 20 litų	Mažasis / 13 kanalų / 14 litų	
Šiaulių apskritis			
Splius (Šiauliai)	Bazinis / 33 kanalai / 20 litų	Vidutinis / 15 kanalų / 12 litų	Mažasis / 9 kanalai / 5 litai

10 lentelė – kabelinių televizijų kanalų paketai ir jų kainos. [2, 3, 5, 6, 8, 16, 21, 22, 23, 24, 31, 32, 42, 43, 47, 51, 52, 54, 55, 61, 64, 65, 68]

4 priedas: televizijos kanalų dažniai

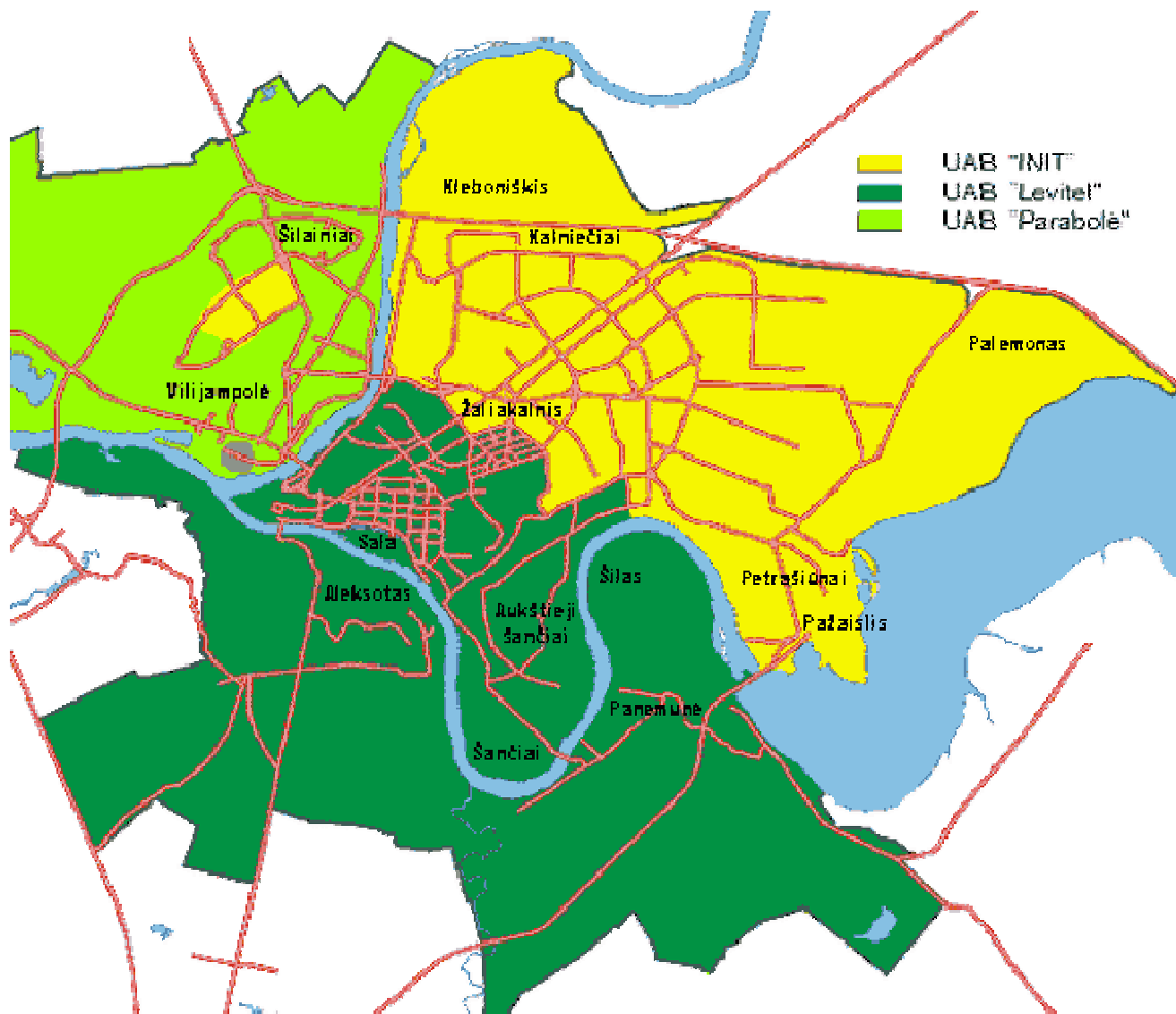
Juosta	Kanalas	Dažnis, MHz	Centrinis dažnis	signalų nešlys	
				vaizdo	garsinio
I	R1	48,5 - 56,5	52,5	49,75	56,25
	R2	58,0 - 66,0	62,0	59,25	65,75
II	R3	76,0 - 84,0	80,0	77,25	83,75
	R4	84,0 - 92,0	88,0	85,25	91,75
	R5	92,0 - 100,0	96,0	93,25	99,75
Kabelinės TV	S1	110,0 - 118,0	114,0	111,25	117,75
	S2	118,0 - 126,0	122,0	119,25	125,75
	S3	126,0 - 134,0	130,0	127,25	133,75
	S4	134,0 - 142,0	138,0	135,25	141,75
	S5	142,0 - 150,0	146,0	143,25	149,75
	S6	150,0 - 158,0	154,0	151,25	157,75
	S7	158,0 - 166,0	162,0	159,25	165,75
	S8	166,0 - 174,0	170,0	167,25	173,75
III	R6	174,0 - 182,0	178,0	175,25	181,75
	R7	182,0 - 190,0	186,0	183,25	189,75
	R8	190,0 - 198,0	194,0	191,25	197,75
	R9	198,0 - 206,0	202,0	199,25	205,75
	R10	206,0 - 214,0	210,0	207,25	213,75
	R11	214,0 - 222,0	218,0	215,25	221,75
	R12	222,0 - 230,0	226,0	223,25	229,75
Kabelinės TV	S11	230,0 - 238,0	234,0	231,25	237,75
	S12	238,0 - 246,0	242,0	239,25	245,75
	S13	246,0 - 254,0	250,0	247,25	253,75
	S14	254,0 - 262,0	258,0	255,25	261,75
	S15	262,0 - 270,0	266,0	263,25	269,75
	S16	270,0 - 278,0	274,0	271,25	277,75
	S17	278,0 - 286,0	282,0	279,25	285,75
	S18	286,0 - 294,0	290,0	287,25	293,75
	S19	294,0 - 302,0	298,0	295,25	301,75
	S20	302,0 - 310,0	306,0	303,25	309,75
	S21	310,0 - 318,0	314,0	311,25	317,75
	S22	318,0 - 326,0	322,0	319,25	325,75
	S23	326,0 - 334,0	330,0	327,25	333,75

	S24	334,0 - 342,0	338,0	335,25	341,75
	S25	342,0 - 350,0	346,0	343,25	349,75
	S26	350,0 - 358,0	354,0	351,25	357,75
	S27	358,0 - 366,0	362,0	359,25	365,75
	S28	366,0 - 374,0	370,0	367,25	373,75
	S29	374,0 - 382,0	378,0	375,25	381,75
	S30	382,0 - 390,0	386,0	383,25	389,75
	S31	390,0 - 398,0	394,0	391,25	397,75
	S32	398,0 - 406,0	402,0	399,25	405,75
	S33	406,0 - 414,0	410,0	407,25	413,75
	S34	414,0 - 422,0	418,0	415,25	421,75
	S35	422,0 - 430,0	426,0	423,25	429,75
	S36	430,0 - 438,0	434,0	431,25	437,75
	S37	438,0 - 446,0	442,0	439,25	445,75
	S38	446,0 - 454,0	450,0	447,25	453,75
	S39	454,0 - 462,0	458,0	455,25	461,75
	S40	462,0 - 470,0	466,0	463,25	469,75
IV	21	470,0 - 478,0	474,0	471,25	477,75
	22	478,0 - 486,0	482,0	479,25	485,75
	23	486,0 - 494,0	490,0	487,25	493,75
	24	494,0 - 502,0	498,0	495,25	501,75
	25	502,0 - 510,0	506,0	503,25	509,75
	26	510,0 - 518,0	514,0	511,25	517,75
	27	518,0 - 526,0	522,0	519,25	525,75
	28	526,0 - 534,0	530,0	527,25	533,75
	29	534,0 - 542,0	538,0	535,25	541,75
	30	542,0 - 550,0	546,0	543,25	549,75
	31	550,0 - 558,0	554,0	551,25	557,75
	32	558,0 - 566,0	562,0	559,25	565,75
	33	566,0 - 574,0	570,0	567,25	573,75
	34	574,0 - 582,0	578,0	575,25	581,75
	35	582,0 - 590,0	586,0	583,25	589,75
	36	590,0 - 598,0	594,0	591,25	597,75
	37	598,0 - 606,0	602,0	599,25	605,75
V	38	606,0 - 614,0	610,0	607,25	613,75
	39	614,0 - 622,0	618,0	615,25	621,75
	40	622,0 - 630,0	626,0	623,25	629,75
	41	630,0 - 638,0	634,0	631,25	637,75

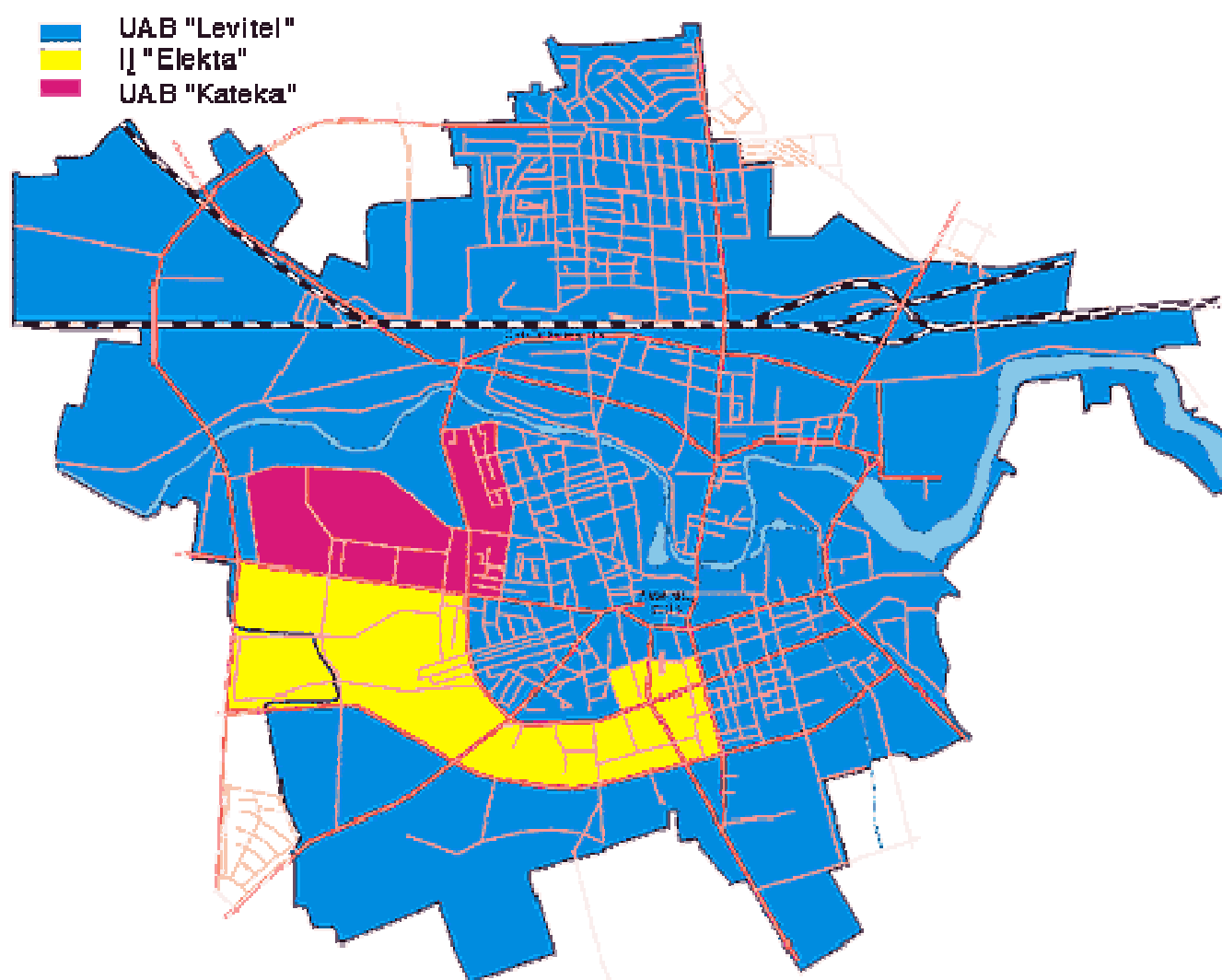
42	638,0 - 646,0	642,0	639,25	645,75
43	646,0 - 654,0	650,0	647,25	653,75
44	654,0 - 662,0	658,0	655,25	661,75
45	662,0 - 670,0	666,0	663,25	669,75
46	670,0 - 678,0	674,0	671,25	677,75
47	678,0 - 686,0	682,0	679,25	685,75
48	686,0 - 694,0	690,0	687,25	693,75
49	694,0 - 702,0	698,0	695,25	701,75
50	702,0 - 710,0	706,0	703,25	709,75
51	710,0 - 718,0	714,0	711,25	717,75
52	718,0 - 726,0	722,0	719,25	725,75
53	726,0 - 734,0	730,0	727,25	733,75
54	734,0 - 742,0	738,0	735,25	741,75
55	742,0 - 750,0	746,0	743,25	749,75
56	750,0 - 758,0	754,0	751,25	757,75
57	758,0 - 766,0	762,0	759,25	765,75
58	766,0 - 774,0	770,0	767,25	773,75
59	774,0 - 782,0	778,0	775,25	781,75
60	782,0 - 790,0	786,0	783,25	789,75
61	790,0 - 798,0	794,0	791,25	797,75
62	798,0 - 806,0	802,0	799,25	805,75
63	806,0 - 814,0	810,0	807,25	813,75
64	814,0 - 822,0	818,0	815,25	821,75
65	822,0 - 830,0	826,0	823,25	829,75
66	830,0 - 838,0	834,0	831,25	837,75
67	838,0 - 846,0	842,0	839,25	845,75
68	846,0 - 854,0	850,0	847,25	853,75
69	854,0 - 862,0	858,0	855,25	861,75

11 lentelė – televizijos kanalų dažniai [53]

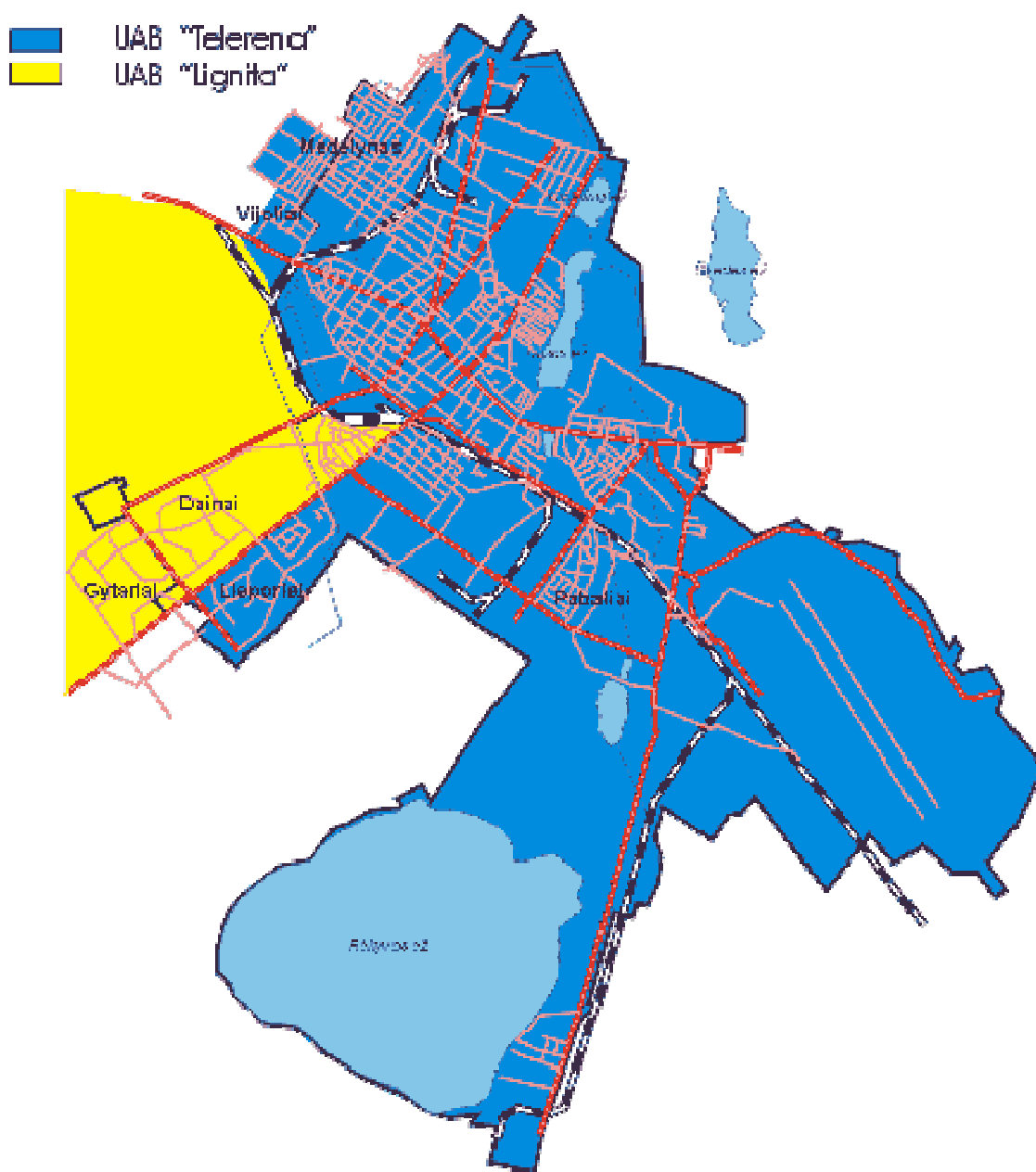
5 priedas: kabelinių televizijų teritorinis pasiskirstymas

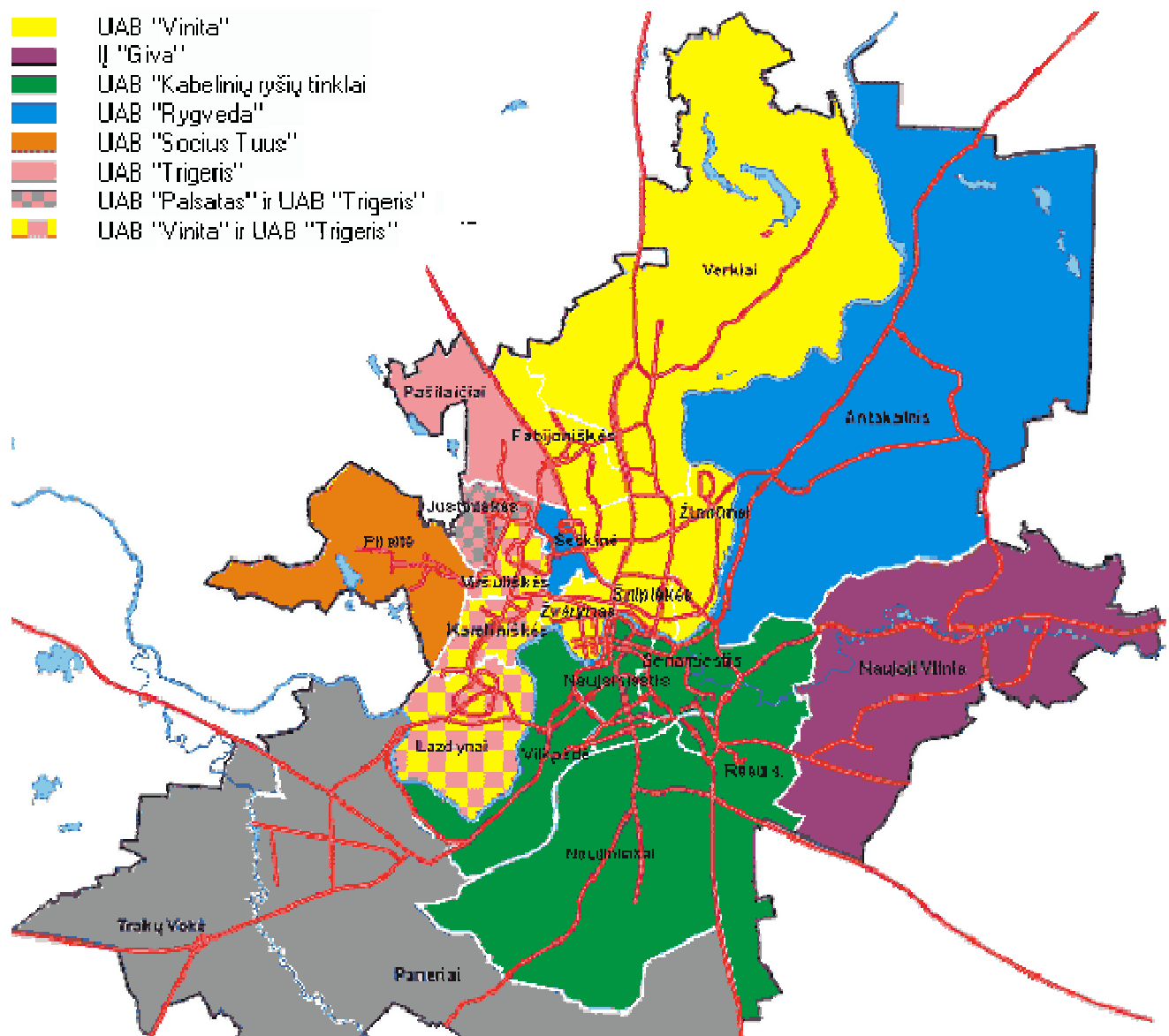
8 pav - kabelinių televizijų teritorinis pasiskirstymas Kaune [39]

9 pav - kabelinių televizijų teritorinis pasiskirstymas Panevėžyje [39]

10 pav - kabelinių televizijų teritorinis pasiskirstymas Šiauliuose [39]

11 pav - kabelinių televizijų teritorinis pasiskirstymas Vilniuje [39]

CABLE AND SATELLITE TV: SOCIAL AND TECHNICAL ASPECTS

VYTAUTAS NOREIKA

(SUMMARY)

The object of this master thesis is the packages of channels broadcasted by Lithuanian cable television operators. The primary objective is to find what model is used to build up the cable television channels'packages in Lithuania. There are several goals to solve this problem: I need to examine satellite television, as it is the main source of cable television channels; to examine cable and satellite channels by used languages and to compare them with languages known by Lithuanian population; find out legal restrictions – how is controlled cable television broadcasting, what are peculiarities of the licensing; to examine cable televisions channels by thematic aspect; to find out technological restrictions for the size of channels package and allocation in the bandwidth.

I made a qualitative channels packages analysis and comparison between different Lithuanian cable television by different profiles. The results of this thesis allow concluding that Lithuanian cable television operators build up their channels packages from satellite television channels, picked out by the languages known by people in this region of Lithuania. They also checks if it is allowed to broadcast the channel in Lithuania – quite often broadcaster do not have acquired licenses to broadcast in the territory of Lithuania. There is also a thematic filter – most popular are common channels, there are only few specialized channels of news, music, animation, sport in the package, erotic channels are mostly avoided. Quite important is financial-economical filter – some channels are more expensive than others, but amount of the money that subscribers can pay is limited. In bigger cities it is bigger; in smaller towns it is smaller. That is why there are few channels packages – more expensive channels are often scrambled and only subscribers that acquired descramblers and pays bigger subscription fee are allowed to watch them. The economical filter examined in this thesis quite limited, because most cable television operators consider that the prices of channels broadcast license are their commercial secret and do not allowed examining them. One of the last are added national channels – the law of Society information demands to broadcast them in the cable network. Technological filter defines how channels are allocated in the bandwidth. Cable televisions have some not used radio frequencies so forth, but older television sets can not use full bandwidth that is why most popular and national channels are allocated so, that all television sets could show them. Besides, some additional services – like digital television broadcasting, internet, radio channels, and service of fixed telephony – influence allocation of the channels.

This master thesis could be useful for the scientist and students of communication field, cable television operators, state institutions which works on regulation of cable televisions.